

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882. Första Kammaren. N:o 24.

Tisdagen den 21 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m. och dess förhandlingar leddes af Herr vice Talmannen.

Justerades protokollet för den 14 i denna månad.

Herr Storeckenfeldt erhöi ordet och yttrade: Med anledning af ingången underrättelse om sjukdomsfall inom hans familj har Herr Fock rest till Västergötland och med anmälan härom anhåller han om tre veckors permission, räknad från denna dag.

På gjord proposition medgafs Herr *Fock* ledighet från riksdagsgöromålen under tre veckor från denna dag.

Ledighet under tre veckor från riksdagsgöromålen beviljades jemväl Herr *Carlheim-Gyllensköld*, *Adolf Theodor*, från den 24 och Herr *Peterson*, *Gustaf*, från den 22 innevarande Mars.

Anmäldes och bordlades:

Stats-Utskottets utlåtande N:o 14 a, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel; äfvensom

Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets utlåtande N:o 1, i anledning af väckt motion om höjande af Riksbankens grundfond.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Stats-Utskottets den 18 i denna månad bordlagda utlåtanden N:is 15 samt 31—33.

Herr *Wallenberg* väckte följande två motioner:

N:o 39, om ändring af Riksdagsordningen i syfte att införa öppen omröstning inom Riksdagen; samt

N:o 40, om ändring af 72 § Regeringsformen och 71 § Riksdagsordningen.

Båda dessa motioner bordlades.

Upplästes och godkändes Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 21, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående med Frankrike afslutade nya handels- och sjöfartstraktater.

På hemställan af Herr vice Talmannen beslöts, att bland betänkandena på föredragningslistan för nästa sammanträde skulle sättas främst de denna dag första gången bordlagda utlåtandena och sist de ärenden, som denna dag bordlagts för andra gången.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 22 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 15 i denna månad.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att i Kammarens kansli blifvit i ledighet efter Kanslisten L. Kræpelien, hvilken befordrats till notarie i Andra Kammarens kansli, såsom kanslist anstald e. o. Hofrättsnotarien E. L. F. Hübner.

Föredrogos och hänvisades till Konstitutions-Utskottet Herr *Wal-
lenbergs* under gårdagen bordlagda motioner:

N:o 39, om ändring af Riksdagsordningen i syfte att införa öppen omröstning inom Riksdagen; och

N:o 40, om ändring af 72 § Regeringsformen och 71 § Riksdagsordningen.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda utlåtande N:o 14 a, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel.

Föredrogs och bifölls Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets under gårdagen bordlagda utlåtande N:o 1, i anledning af väckt motion om höjande af Riksbankens grundfond.

Föredrogs å nyo och bifölls Banko-Utskottets den 15 och 16 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 7, i anledning af väckt motion om årligt understöd åt förre tryckaren i Riksbankens sedeltryckeri F. A. Frölund.

Vården och
förvaltningen
af Stockholms
stads allmänna
begravnings-
platser.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 15 och 16 innevarande Mars bordlagda utlåtande N:o 27, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående meddelande af bestämmelser om vården och förvaltningen af Stockholms stads allmänna begravningsplatser.

Herr Statsrådet Hammarskjöld: Då Lag-Utskottet enhälligt om ock med någon olikhet i motiveringen afstyrkt den Kongl. proposition, hvarom det nu föredragna betänkandet handlar, gör jag mig icke några illusioner i afseende å det beslut, i hvilket Kammaren kommer att stanna. Jag anhåller likväl att angående denna för Stockholms stad ganska viktiga fråga få säga några ord. Uti det yttrande till statsrådsprotokollet, som finnes bilagdt den Kongl. propositionen, har jag redogjort för de för Stockholms stad temligen egendomliga förhållanden, som blifvit anförda för att en särskild förvaltning för Stockholms stads gemensamma begravningsplatser måtte anordnas. Då jag icke kunnat undgå att erkänna, att de från Stockholms stads sida angifna skäl åtminstone till en viss grad förtjena behjertande, var för mig ingenting annat att göra än att tillse, under hvilken form den af Stockholms stad framställda önskan skulle kunna tillfredsställas. Stockholms stadsfullmäktige hade uttryckt den åsigt, och äfven sökt gifva skäl för densamma, att Kongl. Maj:t skulle kunna utan Riksdagens medgifvande fastställa en ordning för förvaltningen af Stockholms stads begravningsplatser, sådan som stadsfullmäktige hade föreslagit den. Denna åsigt kunde jag dock för min del icke gilla och, om jag rätt tolkar Lag-Utskottets betänkande, har äfven Lag-Utskottet enhälligt varit af samma mening som jag. I någon form måste således Riksdagen höras. Man kunde då gå till väga på samma sätt, som egde rum sistlidna år i afseende på ordnandet af Göteborgs stads kyrkliga förhållanden, det vill säga, man kunde framlägga en proposition om antagande af en fullständig lag angående förvaltningen af Stockholms stads gemensamma kyrkogård. Härvid mötte dock åtskilliga svårigheter. Såsom af bilagan till den Kongl. propositionen synes, äro meningarne mellan, å ena sidan, stadsfullmäktige och å den andra sidan ett par af Stockholms stads territoriella församlingar ganska delade angående beskaffenheten af den ordning, som bör införas. Nu kunde det väl låta sig göra att, utan medgifvande af samtliga territoriella församlingar, stifta en författning om ordnande af förvaltningen utaf den mark, som kunde komma att läggas till den nuvarande kyrkogården, men mig föreföll det åtminstone motbjudande att utan medgifvande af samtliga territoriella församlingar betaga dem förvaltningen af den nuvarande kyrkogården, som hittills dock betraktats och behandlats såsom en dem tillhörig egendom. Jag ansåg äfven ganska antagligt, att ett försök att utan församlingarnas medgifvande betaga dem denna mark skulle inom Riksdagen möta ganska stora betänkligheter. Att åter stifta en lag för förvaltningen allenast af den nya delen af den blifvande kyrkogården syntes mig ganska opraktiskt och ansågs på samma sätt, så vidt jag erinrar mig, af samtliga de myndigheter, som i frågan yttrat sig. Det var därför från min synpunkt mig icke möjligt att i sakens närvarande skick framlägga ett fullständigt formuleradt förslag till den ordning, som framdeles borde gälla. Det syntes mig deremot

antagligt, att, om kommunen finge tydligt för sig, att Kongl. Maj:t kunde genomföra en ordning åtminstone för den nya delen af kyrkogården, skulle med några mindre väsentliga jemkningar i afseende på villkoren, som kunde tillfredsställa en eller annan anmärkning inom församlingarna, ett medlingsförslag hafva utsigt att blifva af samtliga vederbörande myndigheter antaget. Nu kunde man visserligen hafva gått till väga på det sätt, som en reservant inom Lag-Utskottet har föreslagit, att det medgifvande, som Kongl. Maj:t nu begärt, blifvit infördt i sjelfva lagen. Jag erkänner fullkomligt, att detta skulle hafva gått an. Men jag måste tillika bekänna, att jag icke har varit i stånd och icke heller är i stånd att inse skilnaden i sak mellan, att Riksdagens medgifvande införes i en paragraf af förordningen om kyrkostämman m. m. för Stockholm och att detsamma lemnas på sidan om denna lag. Jag hade för min del trott, att, då Kongl. Maj:t och Riksdagen gemensamt stiftat lagen, de äfven skulle hafva rättighet att gemensamt medgifva en afvikelse derifrån, och det förefaller mig som om ett sådant handlingssätt stode i öfverensstämmelse med hvad som egt rum åtminstone någon gång under vårt nuvarande statskicks, såsom då till exempel Riksdagen medgifvit Kongl. Maj:t att dispensera från en paragraf i Giftermålsbalken.

Då jag emellertid nu funnit, att det af Kongl. Maj:t föreslagna sättet mött betänkligheter, skulle det varit mig synnerligen kärt, om Lag-Utskottet gifvit någon antydning om, huru Lag-Utskottet tänkt sig möjligheten att komma till rätta med denna invecklade och för Stockholms stad viktiga fråga.

Jag gör mig, såsom sagdt, inga illusioner om utgången. Jag har blott velat gifva en antydning om de motiv, som legat till grund för den form, den Kongl. propositionen erhållit.

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! För mig, det tillstår jag öppet, och säkerligen äfven för öfriga ledamöter af Lag-Utskottet, skulle det varit behagligast, om, i anledning af detta utskottsbetänkande, någon öfverläggning icke kommit att ega rum, utan Kammaren i all stillhet bifallit Lag-Utskottets hemställan; icke därför att Utskottet tviflar på rättigheten af den i betänkandet uttalade åsigt, utan därför, att Utskottet gerna skulle hafva undgått nödvändigheten af att ytterligare betona och framhålla, att vid aflåtande af den Kongl. propositionen ett förbiseende af hvad frågan egentligen gälde egt rum.

Det är nemligen efter Utskottets åsigt alldeles klart, och Utskottet har genom betänkandets uppställning i syllogismens enkla form sökt visa, att hvad Kongl. Maj:ts regering egentligen begärt är en dispens från 57 § i Regeringsformen, hvilken bjuder att kommunallag stiftas af Konung och Riksdag gemensamt. Jemför man detta stadgande med det i 87 § förekommande, framgår, att det endast är sådana lagförslag, om hvilkas formulering begge statsmakterna, Konung och Riksdag, äro fullständigt ense, som kunna upphöjas till lag. Herr Departementschefen kan i öfrigt anses hafva genom sitt anförande till statsrådsprotokollet sjelf medgifvit, att i förevarande ärende ifrågasattes ett undantag från grundlagens bestämmelse. Det heter nemligen i samma anförande: »då emellertid den sålunda ifrågakommande afvikelsen från

Vården och förvaltningen af Stockholms stads allmänna begravningsplatser.
(Forts.)

Vården och
förvaltningen
af Stockholms
stads allmänna
begravnings-
platser.
(Forts.)

kommunallags bestämmelser numera ej, emot 57 § Regeringsformen, må ega rum utan Riksdagens samtycke, hemställer jag» o. s. v.

Det tillkommer icke Lag-Utskottet att, såsom Herr Departementschefen önskade, gifva Kongl. Maj:ts regering någon anvisning och ledning huru denna fråga framdeles skall lösas. Visserligen har en ledamot af Utskottet i afgifven reservation förklarad, att, då det medgifvande, som blifvit i den Kongl. propositionen begärdt, icke torde kunna mot 57 § Regeringsformen beslutas annorlunda än i form af förändring i kyrkostämmoförordningen för Stockholm, men något förslag om sådan förändring icke blifvit af Kongl. Maj:t framställt, han biträdde Utskottets hemställan. Utskottet fann väl den välvilliga afsigt, som röjde sig i denna afvikande mening, men Utskottet ansåg för sig icke tillständigt att gifva Kongl. Maj:ts regering någon anvisning, huru svårigheterna i detta hänseende skulle kunna lösas; och om det må tillåtas mig att uttala min enskilda mening, skulle det vara den, att äfven den af Herr Åbergsson anvisade utväg kanske icke är så riktig, ty så vidt ett blifvande lagförslag afser att bryta med den grundsats, att det är församlingarna, som ä kyrkostämmor handlägga frågor om sina kyrkogårdar, innebär det en sådan ändring i kommunallag, som icke kan åstadkommas i annan ordning än den, hvori sådan lag stiftas, och som förutsätter framläggande af ett formuleradt lagförslag.

Det i ärendet af Stockholms stadsfullmäktige framlagda förslag, i hufvudsaklig öfverensstämmelse hvarmed Kongl. Maj:t ifrågasatt att få ensam meddela föreskrifter, är affattadt i form af instruktion för den nya förvaltningsnämnden för Stockholms stads gemensamma kyrkogård. Nu vill jag ingalunda bestrida, att denna instruktion kan anses innehålla åtskilligt, hvilket är af beskaffenhet att kunna afsöndras från ett lagförslag; och jag föreställer mig därför, att Kongl. Maj:t vid framläggande af ett sådant kunde hafva begärt, att honom måtte medgifvas att utfärda instruktion för denna nämnd, likasom Kongl. Maj:t förbehållit sig rättighet att utfärda instruktioner för de särskilda nämnder, som förvalta Stockholms kommuns borgerliga angelägenheter. Men hvad angår nödig ansedd ändring i eller undantag från *sjelfva den grundsats*, som jag nyss omförnänt, så måste, enligt min åsigt, ett formuleradt lagförslag derom af Kongl. Maj:t för Riksdagen framläggas och af den senare antagas, så vidt denna ändring eller detta undantag skall kunna i laglig ordning tillvägbringas.

Det är icke något tvifvel om, att afsigten hos Kongl. Maj:ts regering varit ytterst välvillig, då hon sökt att på det sätt, som propositionen utvisar, draga detta ärende i dess nuvarande skick under Riksdagens pröfning; ty frågan är mycket gammal och dess afgörande ligger Stockholms stads invanare varmt om hjertat, och hvarje svensk bör ju erkänna det önskvärda deri, att en fråga, som är af intresse för landets hufvudstad, må snart blifva bragt till en lycklig lösning; men det sätt, som af regeringen valdes, var icke lyckligt, därför att detsamma icke kan anses stå i öfverensstämmelse med grundlagen. I hvarje fråga, som berör denna, bör man gå varligt till väga. Man må således icke begära och icke heller medgifva, att någon afvikelse från grundlagsbudet eger rum. Det är för hela vårt politiska lif af stor vigt, att grundlagen hålles i helgd och ära, icke blott när det gäller

stora, utan äfven när det gäller små saker, ty börjar man att afvika från denna grundsats, då är den väg beträdd och öppen, som kan leda till de olyckligaste och betänkligaste följder.

Jag inskränker mig för den skull till att yrka bifall till Lag-
Utskottets förslag.

*Vården och
förvaltningen
af Stockholms
stads allmänna
begravnings-
platser.
(Forts.)*

Öfverläggningen var härmed slutad, och utlåtandet bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 16 och 18 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 28, i anledning af Riksdagens Justitieombudsmans hemställan om tillägg till 23 kap. Strafflagen.

*Ändring af
23 kap.
Strafflagen.*

4 §.

Herr Forssell, Otto Herman: Det lider intet tvifvel, att den brist i vår lag, som Justitieombudsmannen påvisat och som föranlett Lag-Utskottets föreliggande förslag, är utaf betänklig art och allt för väl tarfvar rättelse. Det är således icke mot sjelfva *saken*, som min talan är rigtad, utan endast mot *sättet*, hvarpå bristen bör afhjelpas.

Såsom bekant finnes nu en massa aktiebolag i vårt land, som sägas vara gäldenärer och som till och med berättigas att utfärda skuldebref i form af obligationer. Aktiebolagslagen säger dock uttryckligen, att ett aktiebolag, som vunnit oktroj enligt samma lag, icke är gäldenär. Dess obligation är till sin natur och beskaffenhet ingenting annat än en preferensaktie; och skulle de primitiva aktieegarne sakna förmåga att förvalta bolagets angelägenheter, så afstå de från bolagets tillgångar och öfverlemla dessa åt preferensaktieegarne. Dessa senare hafva från första stund de öfvertogo bolagets så kallade obligationer medgifvit, att de icke skulle hafva någon lott eller del i förvaltningen, utan öfverlemlat denna förvaltning med fullt förtroende åt de primitiva aktieegarne. De primitiva aktieegarne åter hafva tillsatt en styrelse för att förvalta de gemensamma angelägenheterna, och denna styrelse är följaktligen förvaltare så väl för de primitiva som för preferensaktieegarne. I samma stund man köper en obligation, utfärdad af ett aktiebolag, har man underkastat sig att blifva delegare i bolaget utan rättighet att yttra sig i bolagets angelägenheter; man har på förhand godkänt, hvad de primitiva egarne gjort, och derigenom äfven hvad deras ombud å deras vägnar gjort. Dessa ombud hafva ock erhållit full decharge för deras förvaltning.

Det förefaller mig då besynnerligt, att en sådan syssloman skulle komma i den ställning till sin egen hufvudman och till innehafvare af bolagets förbindelser, att han skulle straffas, såsom vore han gäldenär. Det ligger en anomali i detta. Konkurslagen är icke tillämplig på annan än en gäldenär, och kan således icke åberopas mot aktiebolag enligt 1848 års lag eller mot dess sysslomän. Det är väl sant, att vi hafva liknande fall i vår strafflag, men dessa hafva mera naturliga grunder; så till exempel hafva vi i afseende på stöld det stadgande, att en person straffas såsom hade han stulit, fastän han icke har stulit,

Ändring af utan allenast tagit del i brottet genom att gömma det tillgripna
23 k. p. godset.
Strafflagen.

(Forts.)

Jag skulle för min del tro, att hvad man söker att vinna genast och lättast vunnas genom en omarbetning af vår aktiebolagslag, hvilken omarbetning i allt fall är af högsta behof påkallad. Man kunde då i lagen insätta ett stadgande i sådant syfte, att om bolagets sysselman, det vill säga direktören i ett aktiebolag, handlade på sådant sätt, som i förevarande lagförslag omtalas, han skulle ansvara för bolagets skulder såsom vore de hans egna. Detta vore efter mitt förmenande ett tillräckligt ansvar och ett tillräckligt skydd för borgenärerne mot oredlighet, ja till och med större skydd än det nu föreslagna.

Jag vill icke yrka afslag, men jag hemställer, om det icke varit skäl att vänta med den nu föreslagna åtgärden, till dess vi få en ny aktiebolagslag fullständigt omarbetad, då det vore mycket lätt att i afseende på nu förevarande fråga få ett stadgande på den plats, der det rätteligen bör stå; ty här står det alldeles icke på sin plats.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och den föredragna paragrafen godkändes.

5—7 §§ samt den föreslagna förordningens ingress och rubrik äfvensom Utskottets i utlåtandet gjorda hemställan.

Godkändes.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 18 och 21 innevarande Mars bordlagda utlåtande N:o 15, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

1—4 punkterna.

Biföllos.

5 punkten.

*Pensionsrätt
 för en del af
 bevakningsper-
 sonalen vid
 fängsvården.*

Grefve Lagerberg: Kongl. Maj:t har föreslagit, att för vid fängsvården anställda fanjunkare, underofficerare, vaktmästare, förste konstaplar, konstaplar och fänggevaldiger måtte medgifvas, vid uppnådda 60 lefnads- och 30 tjensteår, pension, derest löntagaren minst 20 år innehaft ordinarie tjänst på fängsvårdens stat. Stats-Utskottet har i sitt nu förevarande betänkande icke kunnat godkänna den af Kongl. Maj:t gjorda framställningen, utan föreslagit att dessa personer skulle få pension först vid uppnådda 65 lefnads- och 35 tjensteår, med samma vilkor tillika om de 20 åren i fängsvårdens tjänst. För min del har jag icke kunnat biträda det slut, hvartill Utskottet härvid kommit, emedan det synts mig att den framställning, som i denna fråga blifvit af Kongl. Maj:t gjord, har ganska god grund för sig. Redan år 1862 framhöll Kongl. Maj:t, då det var fråga om pensionering för fängsvårdsstyrelsens betjente, önskvärdheten af att pensionsåldern för dessa

personer nedflyttades till 60 år. Det blef icke af då varande Rikets Ständer godkändt, men hvarje gång detta varit föremål för någon öfverläggning, har alltid framhållits önskvärdheten och nödvändigheten deraf. Riksdagen har dessutom aldrig undandragit sig att, när dessa personer, som icke haft någon pensionsrätt, förr än sedan denna Riksdags beslut blef lag, blifvit i tjensten utslitna, pensionera dem. Vid innevarande riksdag har en löneroglering för dessa vid fångvärdens anstälde betjente ju blifvit antagen, och dessa hafva på grund af denna löneroglering blifvit delaktige af pensionsrätt å allmänna indragningsstaten. De äro derigenom tillförsäkrade pension vid uppnådda 35 tjänste- och 65 lefnadsår, oafsedt om de varit i fångvärdens tjänst i 20 år. Det är sålunda för dem tillräckligt, om de varit tjänstemän annorstädes i statens tjänst och kanske allenast 5 eller 10 år i fångvärdens tjänst; de äro det oakadt berättigade till pension på indragningsstat, så snart de uppnått 65 års ålder. Det är då efter min uppfattning en försämring, som Stats-Utskottet här har föreslagit, då Utskottet sagt, att de skulle hafva varit 20 år i fångvärdens tjänst för att ega rätt till pension.

Att dylika personer, med den ansträngande tjenstgöring de hafva, blifva i allmänhet utslitna, innan de fyllt 65 år, torde väl vara klart. De förändringar, som på senare tider vid fångvärdens egt rum genom indragning af militärbevakningen, och de arrangementer, som äro vidtagna i afsigt att genom en noggrann bevakning förekomma brott inom sjelfva fångelserna, hafva naturligtvis gjort, att man får lof att hafva en mycket pålitlig och säker bevakningspersonal. Denna personal har 15 timmars arbete i medeltal om dagen och 105 timmars arbete i veckan, med en sådan tjenstgöring som den att vaka öfver brottslingar, mången gång utsatt för öfverfall. Det får man väl lof att medgifva, att, om en person med sådan tjenstgöring hunnit till 60 års ålder och väl skött sina åligganden, det må vara skäl och fördelaktigt äfven för samhället att afskeda honom samt gifva honom pension och sätta en annan kraftigare person i hans ställe, i stället för att fortfarande dragas med honom, tills han uppnått 65 års ålder. Skulle händelsevis någon af dessa betjente ännu vid 60 års ålder och derutöfver visa sig fullt tjenstbar, är det ju intet som hindrar honom att vara qvar i tjänst, om styrelsen så vill. Härtill kommer att, om pensionsåldern sättes till 65 år, men en fångknekt vid 60 års ålder befinnes vara oduglig, han naturligtvis icke kan kastas bort utan får sitta qvar och göra ingenting, under det man nödgas taga en annan dugligare att sköta hans sysslor. Det är således efter min uppfattning i statens välförstådda intresse man bör medgifva den tidigare pensionsåldern, ty den kommer icke att för staten föranleda någon nämnvärd utgift, men deremot påtagligen att för fångvärdens vara af stor nytta.

På dessa skäl hemställer jag om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Friherre von Kræmer: I motsats till den siste talaren får jag anhålla om bifall till Stats-Utskottets förslag, hvilket efter hvad jag tror har goda skäl för sig. Den siste ärade talaren har visserligen mycket riktigt upplyst om, att då de ifrågavarande tjänstemännen nu

*Pensionsrätt
för en del af
bevakningsper-
sonalen vid
fångvärdens.
(Forts.)*

Pensionsrätt för en del af bevakningspersonalen vid fängvärdens.

(Forts.)

hafva sin aflöning fördelad i lön och tjänstgöringspenningar, så lyda de under den föreskrift, som innehålles i Riksdagens skrifvelse N:o 51 af år 1877, der det heter: »att, oberoende af hvad gällande stadganden innehålla om rätt till pension å allmänna indragningsstaten, *civile ombets- och tjänstemän samt betjente*, hvilkas aflöning, på grund af reglering, som skett vid 1876 års och vid innevarande riksdag eller vid följande riksdagar kan ega rum, är fördelad i lön och tjänstgöringspenningar, må berättigas — der ej för särskilda fall andra bestämmelser äro eller blifva meddelade — att, då de uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjänsteår, vid afskedstagandet från tjänsten, å allmänna indragningsstaten undfå pension till lörens hela belopp». Nu lyda dessa tjänstemän verkligen under denna paragraf. De hafva sin aflöning fördelad i lön och tjänstgöringspenningar och äro således berättigade till pension vid 65 lefnads- och 35 tjänsteår. Det vore då obilligt, säger den siste talaren, att för dem uppstå ett särskildt villkor för erhållande af pension, nemligen att de i minst 20 år skola hafva innehaft ordinarie tjänst på fängvärdens stat. Men, mine Herrar, *huru länge* är det väl, som de hafva haft denna rätt till pension vid 65 lefnads- och 35 tjänsteår? Jo, några dagar! Det är nemligen blott några dagar sedan Riksdagen tilldelade dem denna rättighet genom att, på grund af Kongl. Maj:ts under andra hufvudtiteln framställda begäran om reglering af deras lön, bestämma denna lön, som icke förut varit fördelad i lön och tjänstgöringspenningar, att utgå efter nämnda fördelningsgrund. I följd af denna löner reglering fick till exempel hvar och en af dessa fanjunkare, som förut hade 900 kronor i lön och 80 kronor såsom beklädnadsersättning, 600 kronor i lön och 400 kronor i tjänstgöringspenningar, hvarigenom således hans aflöning höjdes till 1,000 kronor om året, på samma gång som han, genom att få sin aflöning fördelad i lön och tjänstgöringspenningar, äfven blef delaktig af den nämnda pensionsrätten. Kan man då med skäl säga, att det skulle vara en försämring af deras ställning, när detta sker på grund af framställningar, som förekomma vid samma riksdag och på grund af samma Kongl. proposition om statsverket, ty man får väl lof att betrakta denna Kongl. proposition och den, som förekom på andra hufvudtiteln, i ett sammanhang, fastän det icke legat inom möjlighetens gränser att behandla båda de nämnda hufvudtitlarne på en gång. Då Kongl. Maj:t, såsom mig synes med full rätt, yttrar i det statsrådsprotokoll, som är bilagdt denna Kongl. proposition: »Deremot borde det, till förekommande af missbruk, stadgas, att den, som vill göra anspråk på rätt till pension, skall hafva under ett visst antal år, förslagsvis 20, innehaft någon af de på fängvärdens ordinarie stat uppförda tjänster», sedan Kongl. Maj:t på andra hufvudtiteln föreslagit nämnda omreglering af ifrågavarande tjänstemäns och betjentes löner, måtte det väl icke rimligtvis kunna kallas en försämring af den ställning, de nu hafva, om man vid samma riksdag äfven bifaller den framställning, Kongl. Maj:t här, i samma Kongl. proposition N:o 1 om statsverkets tillstånd och behof, har gjort, nemligen om de 20 årens tjänstgöring på fängvärdens ordinarie stat. Det är visserligen sant, att Kongl. Maj:t ytterligare begärde en nedsättning af pensionsåldern till 60 lefnads- och 30 tjänsteår, hvarigenom en ytter-

ligare fördel skulle hafva beredts dem framför andra civile embets- och tjänstemän, men Utskottet ansåg det icke vara möjligt att på en gång gå så långt, alldenstund de förut haft rätt till pension först vid 70 lefnads- och 40 tjenstear. Slutligen ber jag få påpeka ett skäl, som för mig varit afgörande vid detta ärendes behandling inom Utskottet, nemligen att, om man ser på förhållandet med militäre tjänstemäns pensionsrätt, det lärer vara händelsen, att många af dessa icke äro så ofantligt belätne med den tidigt inträdande pensionsåldern, som äfven förbinder till ovilkorligt afskedstagande. Jag tviflar därför mycket på, att man gör dessa fanjunkare, underofficerare med flere någon stor tjenst genom att nu försöka få pensionsåldern för dem nedsatt till 60 lefnadsår, om det möjligen skulle kunna lyckas, ty jag vågar antaga, att en stor del af dem, när de hunnit till 60 års ålder och således enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle vara förbundne att taga afsked (med pension), mycket hellre skulle vilja stå qvar till sitt 65:te år och åtnjuta hela sin afföning.

*Pensionsrätt
för en del af
bevakningsper-
sonalen vid
fångvärdens.*

(Forts.)

Jag anser således, att, ur synpunkten af de ifrågavarande personernas välförstådda intresse, det torde vara bäst att hålla på bestämmelsen om 65 lefnadsår såsom pensionsålder, och hvad beträffar det af Kongl. Maj:t gjorda tillägget, att de i minst 20 år skola hafva innehaft ordinarie tjenst på fångvärdens stat, så kan jag icke finna något orätt i att Utskottet gillat detta, fastän Utskottet i afseende på pensionsålderns inträdande föreslagit en ändring i Kongl. Maj:ts proposition.

Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Stråle, Wilhelm: Jag tillåter mig hemställa till den siste ärade talaren och till Stats-Utskottets pluralitet, huruvida de icke vilja medgifva, att det är en ganska betydlig skilnad mellan statens ifrågavarande tjenare å ena sidan och de flesta andra befattningsinnehafvande å den andra, huruvida det icke i rent *kroppsligt* hänseende är en vida mer ansträngande tjenstgöring än flertalet af annat slags tjenstgöring samt slutligen huruvida det icke härvidlag oftare, än som eljest är vanligt, plägar inträffa, att personer vid uppnådda 60 lefnadsår, väl icke alla men dock en del af dem, befinna sig vara i den mån försvagade, att de icke längre lämpligen kunna fortsätta med krafterna så i anspråk tagande tjenester som ifrågavarande befattningar. På grund af den erfarenhet, jag vunnit under de många år jag haft befattning med fångvärdens, tillåter jag mig att på det lifligaste understödja Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition. Man må icke tro, att befattningsinnehafvande i fångvärdens alltid anse den fördelen, att de vid 60 års ålder kunna få pension, vara så stor, att de frivilligt afgå. Tvärtom: de befattningsinnehafvande förlora ju vid afskedstagandet åtskilliga för dem ganska betydliga förmåner, och de stanna ju därför gärna qvar vid sina tjenester, om de icke derifrån aflägsnas. Men för fångvärdens är det understundom af vigt, att personer, som vid 60 års ålder befinnas icke längre hafva den helsa och de kroppskrafter, att de lämpligen kunna fortfarande användas, må kunna på ett hederligt sätt aflägsnas. Jag kan nämna för herrarne ett fall, som inträffade under den tid, jag hade att göra med fångvärdens angelägenheter. Det hände,

*Pensionsrätt
för en del af
bevakningsper-
sonalen vid
fångvården.*

(Forts.)

att en befattningsinnehafvande, som fått pension men icke ersättning för boställsrum, därför vägrade att taga afsked, och det var först när man hotade att gifva ifrågavarande person afsked, derest icke afskedsansökning frivilligt ingafs, som sådan ansökning inlemnades. Har man icke pension att erbjuda, så betviflar jag, att man kan utöfva ett så verksamt tryck som i nyss anförda fall. Jag vågar således påstå, att för fångvårdens och följaktligen äfven för det allmännas intresse är det af vigt att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition bifalles, hvarom jag härned vördsamt anhåller.

Herr Statsrådet von Steyern: Då Stats-Utskottets pluralitet tyckes hafva betviflat behovet af en nedsatt pensionsålder för ifrågavarande betjente vid fångvården, ber jag å min sida få vitsorda, att detta behof är mycket känbart, ja till och med synnerligen trängande, hvilket kommer sig af den både kropps- och själsansträngande tjenstgöring, som åligger fångbetjeningen. Såsom bevis på, huru ansträngande denna sysselsättning är, åtminstone vid straffängelserna, ber jag få nämna, att, enligt en mig tillhandakommen uppgift från straffängelset vid Långholmen, uppgår tjenstgöringen der för hvarje konstapel till 105 timmar i veckan, det vill säga i medeltal 15 timmar om dagen, söndagen inberäknad, hvartill kommer vaktgöring om natten med 4 timmar i hvarje vakt, hvilken tjenstgöringsskyldighet går i tur och ordning bland konstaplarna. Derjente bör äfven den omständigheten tagas i betraktande, att denna tjenstgöring är af en synnerligen svår beskaffenhet. Fångarne äro indelade i vissa grupper, hvar och en grupp sysselsatt på sitt arbetsrum under tillsyn af en vaktknekt. Det är lätt att föreställa sig, för hvilken själsspänning den skall känna sig utsatt, som nödgas att dagen igenom inom stängda dörrar vistas tillsammans med brottslingar, hvilkas arbetsverktyg när som helst kunna såsom vapen riktas mot honom. Att på detta sätt oupphörligen vara på sin vakt för att förekomma angrepp på och öfvervåld mot sin egen person eller mot dem, som man har under sin tillsyn, måste ju helt naturligt utöfva en synnerligen nedtryckande verkan både på kropps- och själskrafterna. Då dertill kommer, att denna tjenstgöring försiggår inom lokaler, hvilka, oaktadt alla åtgärder, som vidtagits för att tillgodose hygienens fordringar, dock i längden måste blifva osunda, så kan man väl icke förundra sig öfver, att det ganska ofta händer, att fångvårds-tjenstemannen är utsliten långt innan han nått 65 års ålder. Riksdagen har vid många tillfällen beviljat pension åt fångbetjente, som varit 60 år eller derunder, och detta är ett förhållande, som äfven hädanefter måste komma att inträffa, så framt icke Riksdagen bifaller Kongl. Maj:ts proposition. Att för öfrigt fångvårdens intresse måste lida af att pensionsåldern är så hög, som för närvarande är fallet, anser jag vara alldeles klart. Fångvården kan icke försvara en sådan åtgärd som att anförtro dylika viktiga befattningar åt uttjente gubbar, för att icke tala om det grymma uti att utsätta dem på en så farlig post. Derfor har fångvården ofta ingen annan utväg än att bevilja sådana personer tjenstledighet för att ersätta dem med vikarier, men man kan ej begära att vikarier af arbetsklassen skola vara nöjde åtminstone för längre tid med endast tjenstgöringspenningarne, utan man

måste gifva dem lönefyllnad af statsmedel, hvarför staten visserligen icke gör någon besparing derpå, att pensionsåldern för ifrågavarande betjening är hög. Slutligen ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att den lönestat, som Kongl. Maj:t föreslagit och Riksdagen innevarande år fastställt för fängvårdsbetjeningen, i åtskilliga punkter afviker från det förslag, som först utgick från Fängvårdsstyrelsen, i det att t. ex. lönen för vaktkonstaplarna blifvit nedsatt med 50 kronor, hvaremot tjänstgöringspenningarne blifvit ökade med samma belopp, på det att icke pensionen måtte blifva för hög.

Detta förutsätter dock, att rätten till pension skall inträda så mycket tidigare. Utskottet har också i sitt utlåtande angående andra hufvudtiteln fält det omdöme öfver löneregleringen, att den, »om man frånräknar pensionsrätten, i sjelfva verket innebär en ganska väsentlig försämring för löntagarna genom aflönings fördelning i lön och tjänstgöringspenningar, hvilka senare endast vid verklig tjänstgöring få uppbaras» etc. Jag kan icke föreställa mig, att Riksdagen skulle velat reglera aflönningen så, utan att på samma gång vara betänkt på att låta den försämring, som enligt Utskottets åsigt kommer att drabba lönevilkoren, i stället uppvägas genom en förbättring af pensionsvilkoren.

Jag tillåter mig därför hemställa om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Friherre von Essen, Fredrik: Rörande denna fråga torde man kunna tillämpa samma åsigt, som här i Kammaren uttalades, då förslaget att bevilja ålderstillägg åt predikanterna vid vissa straffängelser behandlades. Det yttrades då af en talare, att fängarnes underhåll och byggnader, som upprättas för att inquartera fängarne, utgöra den stora kostnaden för fängvården; den mindre kostnaden är deras tillsyn. Detta är fullkomligt sant, men icke desto mindre torde man få medgifva, att det viktigaste i afseende på fängvården kanske just är det, att tillsynen öfver fängarne anförtros åt personer, som äro värda att få sig ett så viktigt uppdrag tilldeladt. Det är följaktligen af stor vikt, att dessa personer aflönas så väl, att lämplige och kompetente personer finna det med sin fördel öfverensstämmande att söka dessa befattningar, om hvilka man ju måste erkänna, att de i och för sig äro så föga lockande, att man till och med kan förväna sig öfver, att man för så ringa aflöning, och med så ringa utsigter för framtiden, som här erbjuda sig, kan finna några för dessa tjänster lämpliga subjekt.

Då nu emellertid lönestaten för dessa tjänstemän en gång är fastställd, hvarmed, såsom redan flere talare hafva påpekat, har följt ett berättigande till pension å allmänna indragningsstaten vid 65 års ålder, så är det fråga om att söka få denna pensionsålder nedsatt, hvilket flere reservanter, hvartill äfven jag hör, hafva önskat. Enligt min åsigt har Utskottet icke lyckats på ett tillfredsställande sätt försvara sitt förslag. Utskottet yttrar nemligen bland annat i sin motivering: »Då nemligen fänggevaldigerna, hvilkas befattning synes Utskottet mest ansträngande, hitills mäst och, såvidt Utskottet har sig bekant, utan synnerliga olägenheter kunnat tjena till fyllda 70 år» etc. Jag känner icke, huru Utskottet har blifvit underrättadt om, att dessa män

*Pensionsrätt
för en del af
bevakningsper-
sonalen vid
fängvården.*
(Forts.)

*Pensionsrätt
för en del af
bevakningsper-
sonalen vid
fångvården.*
(Forts.)

utan synnerliga olägenheter kunnat tjena till fyllda 70 år, men hvad jag deremot vet, är att Fångvårdsstyrelsen har en annan mening, och särskildt har jag af en person, som har full kännedom om denna sak, erhållit den upplysning, att förhållandet är alldeles motsatt till hvad Utskottet antagit. Fånggevaldigernes tjenstgöring är ingalunda jemförlig med de förut omtalade tjenstemännens, konstaplars, vaktknektars m. fl., hvilkas arbetstid, enligt hvad Herr Statsrådet och Chefen för Justitiedepartementet nyss har uppgifvit, är 105 timmar i veckan utom vaktgöring om natten. Deras tjenstgöring erkändes redan år 1862 vara så ansträngande, att Kongl. Maj:t då gjorde framställning om nedsatt pensionsålder för dessa tjenstemän, så att de vid 60 års ålder skulle vara berättigade att erhålla pension å allmänna indragningsstaten. Det hette då: »att enär de åligganden, som tillhörde större delen af fångvårdsanstaltens tjenstbefattningar, vore af särdeles mödosam och svår samt kropps- och själskrafter hastigt medtagande beskaffenhet, innehafvare af dessa befattningar icke med den ständiga vaksamhet, rörlighet och kraft, som erfordrades, kunde med sina tjenster fortfara till 65 års ålder.»

Sedan dess har deras tjenstgöring i betydlig mån försvårats. Såsom hvar och en känner, är militärbevakningen numera indragen och således större anspråk ställda på den nuvarande fångbevakningen. Härtill kommer, att man kan uppgifva flera stater, som hafva rättighet till pension vid 60 år, nemligen gymnastiklärarne, provincialläkarne, hela tullstaten och samtliga folkskolelärare, under det att öfrige civile tjenstemän först vid 65 års ålder hafva rätt till pension å allmänna indragningsstaten, för att nu icke tala om en mängd militäre tjenstemän, som vid viss ålder äro pligtige att taga afsked och i en viss tjenstegrad till och med måste göra det redan vid fyllda 50 år. Jag hyser intet tvifvel om, att Första Kammaren kommer att bifalla Kongl. Maj:ts proposition. Hvarför jag tillåtit mig begära ordet i denna fråga, är således icke för att bereda densamma framgång i denna Kammare, utan för att om möjligt vinna någon röst för den enligt min tanke blifvande gemensamma voteringen, då ju frågan blifver satt på sin spets och utgången kan vara oviss. Jag anser detta vara en så vigtig fråga, att jag icke kunnat underlåta att inlägga mitt ord till förmån för Kongl. Maj:ts proposition, hvartill jag nu vördsamt får yrka bifall.

Herr Bäckström: Jag ber endast att på de af Grefve Lagerberg arförda skäl få yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition med afslag å Utskottets hemställan.

Grefve Sparre: Det är med en känsla af obehag, som jag tager till ordet för att tillstyrka bifall till Utskottets förslag gent emot de många talare, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Jag har likväl, då jag deltagit i majoritetens beslut inom Utskottet, ansett min skyldighet vara att uppträda för detsamma och att här i korthet angifva de skäl, som dervid varit för mig bestämmande. Jag erkänner villigt, att det skulle vara för fångvården en fördel, om pensionsåldern nedsattes för nu ifrågavarande personal till 60 år; ja, jag vill gå längre och säga, att det likaledes vore en fördel, om den kunde sättas ännu lägre, med bibehållande af föreskrift om att endast när någon efter upp-

nådd pensionsålder vore fullt lämplig att fylla sin plats, han skulle längre få kvarstå i tjensten, ty ju lägre jag sätter pensionsåldern, desto tidigare kan jag då afskeda sådana personer, som äro mindre lämpliga för sina befattningar. Men jag har tvekat om lämpligheten af att här stadga ännu ett undantag till de dess bättre icke synnerligen många undantagen från vanliga bestämmelser rörande pensioner på allmänna indragningsstaten. Jag fruktar nemligen, att sådana undantag lätt kunna växa i antal och derigenom leda till konsekvenser, som jag för min del icke anser lämpliga eller vill acceptera. Det förefaller mig också, som om Utskottet icke saknat skäl till att anse den pensionsålder, som eljest på allmänna indragningsstaten är bestämd, äfven här böra vara tillämplig. Till stöd för denna åsigt ber jag att få åberopa några ord, som återfinnas i den Kongl. propositionen vid referatet af Fångvårdsstyrelsens utlåtande. Styrelsen säger nemligen: bifall till Kongl. Maj:ts förslag skulle icke innebära någon egentlig uppoffring för statsverket, »enär hittills de vid fångbevakningen anstälde betjente, som efter längre tjenstetid uppnått 65 år och varit i saknad af helsa och krafter att längre sköta tjensten, på särskilda framställningar alltid utaf Riksdagen erhållit pension».

Dessa personer hafva icke nu någon pensionsrätt. Den ålder för dem, då Kongl. Maj:t vanligen begärt deras pensionerande, har hittills varit 65 år. Ett bifall till Utskottets förslag innebär således icke något annat än ett bibehållande såsom lagstadgad rättighet af hvad som förut endast varit praxis. Chefen för Justitiedepartementet anförde nyss att, just med afseende på den tidigare pensionsåldern, lönerna för dessa personer vid den innevarande riksdag skedda löneregleringen blifvit nedsatta och tjenstgöringspenningarne höjda.

Jag ber att med anledning häraf få fästa uppmärksamheten på att, då pensionen för en vaktkonstapel, efter hvad som uppgifves i statsrådsprotokollet, hittills vanligen uppgått till 400 kronor, tjenstgöringspenningarne blifvit nedsatta, på det att dessa pensioner icke skulle mycket öfverstiga hvad Riksdagen förut plägat bevilja. Dessa pensioner komma hädanefter att utgöra 450 kronor.

Jag har ett annat skäl, som äfven synes mig mycket talande och som likaledes blifvit antydt i samma styrelses utlåtande. Der har nemligen en tanke framkastats, som jag med lifligt intresse omfattar, eller att man skulle bereda dessa personer pensionsrätt vid civilstatens pensionsinrättning. De skulle derigenom kunna få flera fördelar, såsom dels att tidigare komma i åtnjutande af pension och dels blifva delegare i civilstatens allmänna enke- och pupillkassa. Men då pensionsåldern i denna pensionskassa är 55 år och dess pensioner lägre, så frågar jag mig, om icke skillnaden mellan dessa 55 år och 60 år, som här äro föreslagna, är väl liten och om icke det då vanligast blefve fallet, att personerna icke afginge förr än vid uppnådd pensionsålder å indragningsstaten, hvarigenom ändamålet delvis skulle förfelas. Det förefaller mig, såsom om det rigtigaste vore, att Riksdagens beslut blott ginge ut på ett bibehållande af de vanliga åldersbestämmelserna och att i sådana fall, der tjenstemannens själs- och kroppskrafter framkalla behovet af tidigare pensionering, Kongl. Maj:t gjorde framställning till Riksdagen i hvarje särskildt fall. Och här har ju blifvit åberopadt af såväl Kongl. Maj:t

Pensionsrätt för en del af bevakningspersonalen vid fångvården.
(Forts.)

*Pensionsrätt
för en del af
bevakningsper-
sonalen vid
fångvärdens.*
(Forts.)

som Fångvårdsstyrelsen, att Riksdagen aldrig plägar afslå dylika framställningar. Jag är i allmänhet rädd att ändra generella bestämmelser i pensions- och indragningsstaten. En talare framkastade en jämförelse med tullstaten; men denna jämförelse är icke riktig. Ty pensionerna för denna tjänstemannacorps utgå från en pensionsstat, till hvilken de sjelfve bidraga, och icke från indragningsstaten. Man bör, såsom jag nämnde, vara rädd för undantag från en gång fastställda principer och i stället låta sådana undantagsförhållanden bedömas i hvarje särskildt fall. Sådana fall kunna här icke blifva många. Om jag utgår från antalet personer, hvarom är fråga, och fördelar dem i olika åldersklasser, så tror jag mig kunna antaga, att antalet af 60-till 65-åriga är ganska obetydligt.

Vårt grannland Norge saknar helt och hållet pensionslagar. Hvarje sökt pension derstädes underställes representationens pröfning. Jag anser det lända till stor heder för den svenska Riksdagen att hafva infört lagstadgade pensionsbestämmelser, och att detta är en bidragande anledning till att vår embetsmannacorps står så högt, som den gör. Men jag tror icke att det är för mycket begärtdt, om man vill hålla denna bestämmelse, hvarät man gläder sig, så mycket som möjligt ren, och icke tycker om afvikelser och undantag derifrån. Detta har varit utskottsmajoritetens uppfattning i saken.

Här har påståtts, att det skulle innebära en alltför stor skärpning i pensionsvilkoren, om man i sådant afseende stadgade 20 års tjänstgöringstid i fångvårdsstaten. Det är dock samma tjänstgöringstid, som Kongl. Maj:t begärt, då han föreslog pensionsålderns sättande till 60 år. Hela skillnaden mellan Kongl. Maj:ts förslag och Utskottets är således i detta fall den, att de ifrågavarande tjänstemännen, för att kunna få pension, i förra fallet måste hafva ingått i fångvårdens tjänst senast vid 40 års ålder, i senare fallet åter måste de hafva inträdt i denna tjänst vid 45 års ålder.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Stråle, Holdo: Då jag icke kommit att blifva antecknad såsom reservant vid den nu föredragna punkten, oaktadt jag deltagit i frågans behandling inom Utskottet och der tillhört minoriteten, vill jag begagna detta tillfälle för att få för Kammaren redogöra för de skäl, som bestämt min åsigt i saken.

Det kan ju gerna i allmänhet sägas, att det beror på mer eller mindre subjektiv uppfattning, huruvida man är beredvillig att gifva pensioner eller icke. Men i förevarande fall tyckes det mig, som om man icke vid sakens bedömande finge uteslutande fästa sig vid sjelfva pensionsfrågan, utan att man i främsta rummet måste taga hänsyn till de personers sysselsättning, hvarom här är fråga. Om ett Utskott framställer ett förslag, så kan det visserligen vara likgiltigt, om detta förslag har skäl för sig eller icke; men så mycket är dock säkert, att *dåliga* skäl bör man undvika att framlägga. Men det är just ett sådant skäl, som enligt min uppfattning här föreligger. Om herrarne granska Utskottets motivering, så skola herrarne finna, att förslaget grundas derpå, att det lärer finnas en eller annan fånggevaldiger, som ännu vid 70 år varit rask och kry. Jag har icke förmänen att vara

bekant med någon fänggevaldiger, allra minst med någon sådan, som är 70 år gammal, men efter hvad Utskottet påstår, är det ju alltför möjligt. Det sunda förnuftet säger dock, att det är en tjenstgöring af sådan beskaffenhet, att det bör ligga i statens intresse att personerna i fråga icke kvarstanna alltför länge på sina platser. Och äfven om man kan tänka sig, att fänggevaldiger skulle kunna i allmänhet fullgöra sina tjensteäligganden intill den af Utskottet föreslagna pensionsåldern, så gäller frågan här icke så mycket dem, som mer hela den vid fängelserna anställda bevakningspersonalen. Fänggevaldiger kan, när han vill, lägga black på fången, men det kan icke en bevakningskarl göra. Jag hade såsom statsrevisor år 1879 tillfälle att bese straff- och arbetsfängelset vid Malmö. Fångarne innehade der både hugg- och eggverktyg; och jag hemställer, om det är lämpligt, att en fängvaktare, som har med sådana fångar att göra, skall nödgas hålla i till 65 års ålder. En talare på elfsborgsbänken har jemfört dessa tjenstemän med civila tjenstemän i allmänhet; och om de hade lika lugna befattningar som civila tjenstemän, så kunde de gerna stanna kvar på sina platser till fyllda 65 år, ville han säga. Jag tviflar dock på, att andra civila embets- eller tjenstemän skulle vilja åtaga sig sådana befattningar vid 60 års ålder. Man må för resten benämna dem civila tjenstemän; deras befattningar äro dock långt farligare än herrar militärers i våra dagar. Jag tror, att när man skjutsar af med dem och anser dem odugliga till sina tjenester vid 55 år, så borde de nu ifrågavarande tjenstemännen kunna åtminstone vid 60 år befrias från sina farliga befattningar.

Detta är min uppfattning i denna fråga. Och jag har uttalat den, utan att dermed vilja anses vara deraf bunden till lika stor beredvillighet i andra pensionsfrågor. Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Friherre Klinckowström: När denna fråga var före vid remissen af Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof, tog jag mig friheten föreslå, att den gjorda framställningen skulle helt och hållet afslås, samt angaf dervid de skäl, som talade för denna min hemställan. Hvad jag då yttrade har icke vunnit något gehör i Stats-Utskottet; och därför är det icke mödan värdt att nu vidare tala derom. Men det förslag, som vunnit Utskottets majoritet för sig och som här nu föreligger, kan jag icke annat än på det högsta biträda. Jag anser nemligen, att den billiga reduktionen af lefnads- och tjensteår, som Utskottet här föreslagit, är den minsta förändring, som man gerna kunde göra i Kongl. Maj:ts proposition. Deremot har antalet år, som ifrågavarande tjenstemän skulle underkasta sig i fångvärdens tjenst, blifvit bibehållet i Utskottets förslag till 20. Man har målat med mycket svarta färger den svåra och utslitande tjenstgöring, som fänggevaldiger och de, som hafva sig anförtrödt den närmaste uppsigten öfver fångar, äro underkastade. Jag är dock icke alldeles obekant med dylika förhållanden. Det är visserligen sant, att jag icke sjelf varit fänggevaldiger; men jag har varit officer vid fortifikationen och kom i sådan egenskap att under flera års somrar hafva tillsyn öfver de farligaste af alla fångar på den tiden, nemligen listidsfån-

*Pensionsrätt
för en del af
bevakningsper-
sonalen vid
fångvärdens.
(Forts.)*

*Pensionsrätt
för en del af
bevakningsper-
sonalen vid
fångvärdén.
(Forts.)*

garne vid Marstrand. Jag kan försäkra, att om man blott är rättvis emot dem och icke rädd af sig, så är en sådan tillsyn alldeles icke någon svår tjänst. Och utom denna tillsyn, hvilken upptog flere timmar om dagen, hade jag att uppgöra hvarjehanda konstruktioner, ritningar och kalkyler i och för fortifikationsväsendet. Men detta skedde på en tid, då en officer fick sin fasta tjänstgöring och icke beräknade särskilda emolumenter för hvarje timme han arbetade och hvarje steg han tog i statens tjänst.

Hvad angår en talares yttrande, att han icke visste, hvarifrån underrättelsen om de 70 lefnads- och 30 tjänsteåren för fånggevaldiger hemtats, så kan jag, oaktadt jag icke tillhör Utskottet, mycket mindre dess majoritet, hänvisa honom till Kongl. Maj:ts proposition och nionde hufvudtitelns bilaga N:o 1. Der anför Kongl. Maj:t samma uppgift; och då måtte den väl vara tillförlitlig.

En talare här bakom mig ansåg, att Utskottet för sitt ifrågavarande förslag till beslut anført dåliga skäl. Jag är rädd, att han har en dålig uppfattning om hela frågan, då han utan att det minsta reflektera till de goda skäl, som jag tycker att Utskottet framdragit, vill bifalla Kongl. Maj:ts förslag.

Jag ber sålunda att få förena mig med Friherre Kræmer i yrkande om bifall till Utskottets förslag.

Friherre von Kræmer: De skäl, som af en talare bakom mig blifvit anförda mot den af Utskottet begagnade motiveringen, ber jag att få med några ord bemöta. Det är af en annan talare redan påpekadt, att uppgiften om de der 70 lefnadsåren är hemtad ur Kongl. Maj:ts proposition, som säger att »enligt de äldre, på fånggevaldigerna tillämpliga reglerna fordras för rätt till pension 70 lefnads- och 30 tjänsteår». Kongl. Maj:t anser nu det vara nödigt att sätta ned pensionsaldern, men Kongl. Maj:ts proposition hvarken påpekar eller kan påpeka att några svåra olägenheter hittills förekommit i fångvärdén. Tvärtom tror jag, att den varit skött på ett mycket tillfredsställande sätt. Hvad det beträffar att det skulle behöfvas lägre pensionsålder rör bevakningspersonalen, derför att den icke kan pålägga fångarne handklofvar, utan är utsatt för angrepp med både hugg- och stickverktyg, som fångarne hafva rätt att begagna, så hemställer jag, om icke dessa verktyg äfven bita på 60 års män? Någon anledning att af sådana skäl frångå Utskottets mening kan jag således ej finna. Jag fortfar med mitt yrkande om bifall till Utskottets förslag.

Herr Stråle, Wilhelm: Den ärade talaren på elfsborgsbänken anförde den erfarenhet han för åtskilliga år sedan fått om bevakningen af lifstidsfångar vid Marstrand och åberopade densamma till stöd för Utskottets förslag. Jag hemställer, om icke denna erfarenhet må anses vara något antiqverad. På den tiden förvarades lifstidsfångarne i hvalf, der de instängdes om aftnarne och befunno sig utan vidare bevakning till påföljande morgon, då de åter utsläpptes. Jag vill icke upptaga tiden med att tala om allt det oskick, som här af blef en följd. Nu är lyckligtvis fångvärdén så ordnad, att fångarne stå under omedelbar bevakning snart sagt både natt och dag; och den tjänstgöring, som

fångbevakningen nu har, är så väsentligt olik den, som ett fåtal vakt-knektar vid Marstrand förr i tiden hade, att någon jemförelse icke gerna bör kunna komma i fråga.

Hvad fänggevaldiger vidkommer, är deras tjänstgöring af helt annan beskaffenhet än den öfriga fångbevakningens. Fänggevaldigern får vara ute och färdas långa vägar ofta i svårt väder. Visserligen är genom jernvägarne hans tjänstgöring numera betydligt lindrigare än förr, alldenstund han numera ofta kan få sitta i en jernvägskupé under hela eller en stor del af resan. Huruvida deras kropps- och själskrafter medgifva att vid uppnådda 60 år fortfara med deras mödosamma befattningar, är en fråga, som naturligtvis måste besvaras olika för olika individer; och jag vill visst icke påstå, att *alla* behöfva taga afsked vid 60 års ålder. Men att sådana finnas, som vid den åldern äro i behof af afsked, kan hvar och en inse, om han blott betänker, att en person vid den åldern kan ofta blifva nödsakad att vara ute på svåra vägar och i svårt väder med emellanåt farliga fångar under sin bevakning. Jag förnyar mitt yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

*Pensionsrätt
för en del af
bevakningsper-
sonalen vid
fångvärdnen.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning upptog Herr vice Talmannen, som för en stund öfvertagit ledningen af Kammarens förhandlingar, de framställda yrkandena och gjorde enligt dem propositioner, först på bifall till förevarande punkt och sedan derpå, att Kammaren, med afslag å punkten, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla samma nådiga framställning oförändrad; och förklarade Herr vice Talmannen sig finna den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 5 punkten i Stats-Utskottets utlåtande N:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten, så vidt den skiljer sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, och bifalles samma nådiga framställning oförändrad.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 26;
Nej — 60.

6—9 punkterna.

Biföllos.

Pension för
af tidne Fän-
gelsdirektören
F. W. Hjorts
barn.

10 punkten.

Herr Stråle, Wilhelm: Af handlingarne behagade herrarne inhemta, att af tidne Kaptenen Hjort varit 28 år i statens och 20 år i fängvårdens tjänst samt att han innehaft en besvärlig och ansvarsfull plats såsom bevakningsbefälhafvare vid ett stort straffängelse under mer än 7 år. På grund af vunnen erfarenhet under den befattning, jag haft med fängvårdens angelägenheter, kan jag med nöje instämma i det vitsord, som Konungens Befallningshafvande i Örebro län och Fängvårdsstyrelsen öfver hans tjänstgöring afgifvit. Konungens Befallningshafvande har nemligen, jemte vitsord om familjens nödställda belägenhet, tillika afgifvit intyg om det utmärkta nit, den duglighet och omtanke, hvarmed mannen skött sin befattning. Och Fängvårdsstyrelsen vitsordar likaledes, »att han under sin mer än 20-åriga tjänstgöring vid fängvården städse ådagalagt utmärkt nit, duglighet och omtanke». Visserligen måste man medgifva, att den tjänstetid och de meriter, som kunna räknas Hjort till godo, äro något mindre än som vanligen i dylika fall åberopas. Men jag vågar antaga, att om Hjort lefvat och blifvit otjenstbar, så hade Riksdagen beviljat honom sjelf pension. Nu är han af tiden i tjensten och har efterlemnadt enka och 7 oförsörjda barn, hvartill kommer att boet är försatt i konkurstillstånd. Jag vågar fråga eder, mine Herrar, om det är vanligt att enskild arbetsgifvare, hvars förvaltningsbiträde tjenat hos honom under lika lång tid och med samma trohet som i förevarande fall samt derefter dör, efterlemnande enka och sju oförsörjda barn samt ett i konkurs försatt bo, undandraget sig att på ett eller annat sätt i någon mån bispringa familjen. Jag vågar hoppas och tro, att sådant icke är vanligt. Staten är här arbetsgifvaren; och då Kongl. Maj:t föreslagit ett understöd endast för de sex minsta barnen till belopp af 75 kronor om året, att åtgå till dess de hvar för sig uppnått 18 år, vågar jag anhålla om afslag å Utskottets förslag och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! Utskottet har i förevarande punkt välvilligt och tillmötesgående medgifvit, att af hvad i saken anförts framginge, att bevekande omständigheter i förevarande fall förekomme; men icke desto mindre har Utskottet afstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning på den grund, att den af lidnes verksamhet i det allmännas tjänst icke kunde anses hafva varit af den framstående beskaffenhet, att derpå skulle kunna grundas anspråk på statspension för hans efterlemnade barn; vid hvilket förhållande, och då på senare åren allt mer och mer röster inom Riksdagen höjts mot beviljande af dylika pensioner, Utskottet funnit sig föranlåtet hemställa om afslag å den Kongl. propositionen. Det är visserligen sant, att Hjort icke utöfvat någon framstående verksamhet i det allmännas tjänst. Men han har visat trohet i det lilla. Det är min skyldighet, då han varit anställd vid det cellfängelse, som finnes inom mitt län, att lemna detta intyg. Och det är just därför att han visat trohet i det lilla och därför att han efterlemnadt så många oförsörjda barn, som det nu torde vara skäl att Riksdagen frångår den grundsats, hvil-

ken jag erkänner vara i allmänhet riktig, nemligen att pensioner af ifrågavarande beskaffenhet icke böra ifrågakomma. Men just den omständighet, att Utskottet antydt, att, om hans verksamhet varit af framstående beskaffenhet, det skulle hafva kunnat ifrågakomma att bifalla Kongl. Maj:ts proposition, innebär tillika ett medgifvande, att den grundsats, Utskottet hyllar, icke är undantagslös. Jag är därför förvissad om, att det goda hjertat här skall göra sig gällande och att, då det icke är fråga om anspråk på, utan bön om hjälp, Kammaren skall finnas villig att bifalla Kongl. Maj:ts förslag. Såsom man finner af departementschefens yttrande till stadsrådsprotokollet, har regeringen ock erkänt, att här ett undantagsfall vore för handen, då det allmänna bör träda emellan med något understöd. Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

*Pension för
aflidne Fän-
gelsdirektören
F. W. Hjorts
barn.*
(Forts.)

Friherre Klinckowström: Oaktadt jag i allmänhet brukar hålla på statens medel, emedan jag anser det vara nödvändigt, så kan jag dock icke neka till, att här förekommer en fråga af så ömmande beskaffenhet, att lika så väl som individen låter sin gifmildhet ofta röras af bevakande omständigheter och af kristlig kärlek, så tror jag, att Riksdagen, som eger full rätt dertill, äfven nu undantagsvis bör låta beveka sig af så beskaffade omständigheter. Den ifrågavarande enkan med sina sju omyndiga barn har inga tillgångar efter mannen, sedan hela boet måst afträdas till konkurs. Hon har visserligen 450 kronor i pension från Civilstatens enke- och pupillkassa, men det gör omkring 56 kronor för hvar och en af denna familjs medlemmar att lefva på under ett år. Att detta vore en alltför svår svältkur, man underkastade henne, om ej Riksdagen komme henne till hjälp, finner litet hvar. Jag får på dessa skäl och öfriga, som blifvit anförda af min graune bakom mig, vördsamt anhålla, att Kammaren måtte bifalla Kongl. Maj:ts proposition i förevarande fall.

Herr Bäckström: Det är verkligen med stor förvåning man funnit, att Stats-Utskottet afstyrkt Kongl. Maj:ts proposition i detta hänseende och detta af sådant skäl, att mannens verksamhet i det allmänna tjänst icke varit så framstående, att derpå skulle kunna grundas anspråk på statspension för hans efterlemnade barn. Men om icke den har varit så framstående hvad rangen beträffar, så är icke heller det bidrag från statens sida, som nu är i fråga, framstående, då det blott begäres 75 kronor för hvarje barn, så att dessa två saker, tycker jag, kunna i det närmaste qvitta med hvarandra. Vidare säger Utskottet: »vid hvilket förhållande, och då på senare åren allt mer och mer röster inom Riksdagen höjts mot beviljande af dylika pensioner», etc. Det tyckes således också hafva varit ett motiv för Utskottets afstyrkan att allt flera röster höjts mot dylika pensioner. Jag har alltid föreställt mig, att ledamöterna i ett Utskott skulle efter bästa samvete och öfvertygelse pröfva hvarje fråga och icke rygga tillbaka, om de också röna motstånd af majoriteten i den ena eller andra Kammaren. Då omständigheterna nu verkligen äro så bevakande, kan väl icke gerna någon finna ett rimligt skäl att afslå det begärda understödet. Jag yrkar därför bifall till Kongl. Maj:ts proposition i förevarande fall.

*Pension för
aflidne Fän-
gelsdirektören
F. W. Hjorts
barn.*

(Forts.)

Herr Törneblad: Det torde vara temligen känt, att frågor om pensioner af detta slag höra till de mest svårbehandlade inom Riksdagen och särskildt inom Stats-Utskottet. Det är tvenne omständigheter, som der vid lag stundom komma i strid med hvarandra, nemligen principen och det goda hjertat, som en talare ganska riktigt åberopade. Hvad nu principen i förevarande fall beträffar, så kan man ju icke neka, att frågan i och för sig icke är så stor, att nödvändigt ett ingripande från statens sida skulle komma i fråga. Men då, å andra sidan, Kongl. Maj:t framlagt förslaget och dermed gifvit ett erkännande åt den ifrågavarande mannens förtjenster, torde det vara billigt, om Kamrarne bifalla Kongl. Maj:ts proposition, och jag har så mycket mindre anledning att frånträda en sådan åsigt, som jag i Stats-Utskottet har röstat med minoriteten. Det oaktadt har jag underlåtit att anmäla reservation med afseende derpå, att i dylika frågor gäller understundom mera den subjektiva uppfattningen än den objektiva, som söker sitt uttryck i den bestämda formen af en reservation. Jag anhåller att få rösta för bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Evers: Då föreliggande ärende var under behandling i Stats-Utskottet, var jag icke närvarande, hvilket jag för Kammaren velat tillkännagifva, alldenstund, om så varit förhållandet, jag icke biträdt det slut, hvartill Utskottet kommit, utan förenat mig med denna Kammars reservanter. De skäl, som af föregående talare blifvit anförda för bifall till den Kongl. propositionen, anser jag vara särdeles behjertausvärda och är öfvertygad, att jag icke behöfver upprepa dem. Jag anhåller således endast att få förena mig med dem, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts förslag och afslag å Stats-Utskottets.

Herr Stråle, Holdo: Så mycket vill det synas mig, att samtliga Kammarens ledamöter kunna vara ense om, att hvad som här är ifrågasatt, ingalunda är hvad man i vanlig mening kallar pensionsfråga. En talare nedanför mig har ganska riktigt, efter mitt förmenande, karakteriserat hvad här är i fråga, då han väddjat till Kammarens goda hjerta och ansåg att Kongl. Maj:ts proposition i detta hänseende närmast är en bön om hjälp. På så sätt har frågan stälts på sin rätta ståndpunkt. Då det således nu gäller, om man icke vill kalla det ett fattigunderstöd, åtminstone en hjälp och icke en pension, så torde deraf följa, att frågan kan mera subjektivt betraktas, utan att man behöfver stöta vare sig den ena eller den andra grundsatsen. Ingen inom Stats-Utskottet och allra minst jag har ett ögonblick befviflat, att icke här föreläge ömmande omständigheter. Men frågan ställer sig för mig så, att man kan se till, huruvida det icke här vore ett fall, då det snarare ålaga kommunen att träda emellan med ett understöd och icke staten, så mycket hellre som, ehuru jag erkänner, att åtskilliga fall förut inträffat, Riksdagen likväl oförtydbart hyst betänkligheter att inslä på den banan att icke allenast lemna pensioner till tjänstemännen, utan äfven lemna så beskaffade understöd till deras efterlemnade enkor, och barn, och jag vågar påstå, att det varit sällsynt att sådant skett, äfven i fall, då kanske embetsmännens förtjenster om det allmänna varit större än här är i fråga. Ingen vill be-

strida, att, som en ärad talare sade, den ifrågavarande i listiden har varit trogen i det lilla. Men, mine Herrar, detta är, så att säga, en negativ förtjenst, och det är så många i vårt land, som utöfva trohet i det lilla, så, skulle vi pensionera alla deras enkor och barn, tror jag vi icke skulle få mycket annat att göra.

En talare vid sidan om mig har uttryckt en stor förvåning öfver Utskottets förslag. Om den ärade talaren hade varit längre med uti Riksdagen, är jag öfvertygad, att han icke vidare skulle kunna förvånas öfver något och allra minst skulle han förvånas öfver hvad som kommer från Stats-Utskottet. Jag är förvissad, att Kammaren här, om jag så får säga, skall låta nåd gå för rätt, och jag skall vara den förste att medgifva, att deri har ingenting ondt skett, utan att Kammaren dermed utöfvar en välgerning. Men jag ber att få nämna, att, om så är och blir förhållandet, Kammaren behagar benäget tillåta, att man har en annan uppfattning i frågor af denna beskaffenhet. Jag kan icke hjälpa, det jag fortfarande anser frågor om understöd af förevarande beskaffenhet vara kommunens skyldighet och icke statens. Från denna synpunkt har jag utgått, och jag skall gerna underkasta mig Kammarens beslut, men jag hoppas — jag ber att få upprepa det — att Kammaren skall tillåta, att man har en annan mening. Jag skall lyckönska enkan, om hon får detta understöd, men det skall icke hindra mig att en annan gång hålla igen, när man gifver sig ut på dylika frågor.

Grefve Lagerberg: Det är en särdeles vansklig sak, denna behandling af nionde hufvudtiteln. Jag har haft den lyckan att en mängd af år vara bland dem, som i Stats-Utskottet fått handlägga densamma. Jag vill då bekänna, att jag för mig indelat de personer, som blefvo föreslagna skola hafva pension, i två kategorier, nemligen sådana, som hafva rättmätiga anspråk på att få pension af statsverket, och sådana, som icke hafva det. Här är ju uppenbart fråga om en person, som, enligt mitt förmenande, icke kan hafva ett sådant anspråk, utan det är tydligen helt och hållet en barmhertighetsfråga. Att nu Stats-Utskottet i allmänhet mycket väl ser sig för, att det icke gör Riksdagen till en barmhertighetsinrättning och således alltid visar mindre god vilja, då man kommer med förslag om pensioner åt personer, som icke i listiden ådagalagt någon större förtjenst om det allmänna, detta är, enligt mitt förmenande, ganska riktigt. Det är således svårt att i Utskottet drifva igenom en dylik pensionsfråga, huru ömmande omständigheterna än kunna vara. Deremot är frågan af en helt annan art, då den derefter kommer in till Riksdagen. Då får hvar och en besluta efter sin subjektiva öfvertygelse och kanske ofta låta nåd gå för rätt, och man har alltid en vacker ledstjärna att följa, nemligen Kongl. Maj:ts proposition, ty det är uppenbart, att Kongl. Maj:t icke utan skäl och yttersta behof kommer till Riksdagen med en dylik ansökan. Jag är med anledning af ett yttrande från vestmanlandsbänken fullt förvissad, att Kongl. Maj:t egde kännedom om, att dessa personer, som äro utblottade och icke ega ett öre, komma kommunen och fattigvården till last, när han utgaf sin proposition, men icke desto mindre har Kongl. Maj:t funnit omständigheterna och förhållandena

*Pension för
af tidne Fän-
gelsedirektören
F. W. Hjorts
barn.*

(Forts.)

*Pension för
aflidne Fän-
gelsedirektören
F. W. Hjorts
barn.* vara sådana i fråga om den aflidnes efterlemnade enka och barn, att skäl varit att begära pension. Detta är för mig ytterligare ett talande bevis. Under sådana förhållanden har jag ingenting emot att bifalla propositionen, och jag hoppas, att Kammaren också måtte göra det.

Sedan öfverläggningen härmed slutats, yttrade Herr Grefven och Talmannen, som nu återtagit ledningen af förhandlingarne, att i afseende på förevarande punkt under öfverläggningen endast blifvit yrkadt, att Kammaren skulle afslå Utskottets hemställan och bifalla Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till punkten och sedan på afslag derå och bifall till Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

11—22 punkterna.

Biföllos.

*Pension för
tjenstemän vid
statens jern-
vägsbygg-
nader.*

23 punkten.

Mom. a).

Herr Statsrådet Hederstierna: Man måste gifva Utskottet rätt derutinnan, att de tjenstemän vid byggnadsstaten, för hvilka Kongl. Maj:t här äskat pension, icke hafva någon rätt till sådan pension, och att det således endast är känslan för hvad billigheten kräfver, som här måste bestämma Riksdagens beslut. Men flertalet af Utskottets ledamöter har ansett, att detta kraf blir tillfredsstäldt genom det förslag till nedsatta pensioner, som Utskottet för Riksdagen framlagt, och det är mot denna nedsättning, som jag anser mig böra framställa en gensaga. Jag skall icke trötta Kammaren med att redogöra för de ömmande omständigheter, under hvilka ifrågavarande tjenstemän lefva, så mycket mindre som därför finnes fullständigt redogjordt i Stats-Utskottets betänkande pag. 18 och 19; men af denna redogörelse behagade Kammaren finna, att ifrågavarande tjenstemän hafva under utöfningen af sin tjenst dels af ålder, dels af den ansträngande tjenstgöringen blifvit så utslitna, att de numera icke kunna sjelfva sig försörja, och att det således bör vara statens pligt såsom arbetsgifvare att om dem taga värd. De kunna icke, åtminstone enligt mitt förmenande, lefva under de omständigheter, hvartill de äro hänvisade med det ringa pensionsbidrag Stats-Utskottet tillstyrkt, och Kongl. Maj:t har redan sjelf på byggnadsstyrelsens förslag uti de arfvodesförmåner, de åtnjuta, gjort all den reduktion, som är möjlig för att de skola kunna anse sig försörjda för sin återstående lifstid, och jag hemställer därför, att Kam-maren behagade bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit.

Efter härmed slutad öfverläggning beslöt Kammaren att, med afslag å Utskottets ifrågavarande hemställan, så vidt den skilde sig från

Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, bifalla samma nådiga framställning oförändrad.

*Pension för
tjenstemän vid
statens jern-
vägsbyggnader.
(Forts.)*

Mom. b).

Herr Statsrådet Hederstierna: Jag skall bedja att på de af mig anförda skäl få göra samma yrkande, som jag nyss tog mig friheten att göra.

Öfverläggningen var härmed slutad. Med afslag å Utskottets förevarande hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, biföll Kammaren samma nådiga framställning oförändrad.

Mom. c)—g).

Friherre Klinckowström: Det är af misstag angående rättigheten att yttra sig om hvar och en af dessa punkter, som jag lät de föregående passera, men beträffande de fyra återstående kan jag icke annat än på det högsta biträda den åsigt, som Stats-Utskottets majoritet haft, och jag får säga, att jag biträder dem i alla punkter från och med a) till och med g). Angående de punkter, som nu återstå rörande pensioner, vågar jag anhålla, att Kammaren ville bifalla Stats-Utskottets förslag.

Friherre von Essen, Fredrik: Jag anhåller blott att få meddela, att jag af förbiseende icke blifvit antecknad som reservant. Jag delar den åsigt, som Första Kammarens reservant haft, att nemligen tillstyrka Riksdagen att antaga Kongl. Maj:ts proposition och detta af de skäl, som Herr Chefen för Civildepartementet framhållit rörande de föregående punkterna, och det gäller i lika hög grad de kommande. Dessa ifrågavarande tjenstemän äro, som Kammarens ledamöter torde finna af den Kongl. propositionen, lidande af mer eller mindre svåra kroppsliga åkommor, i allmänhet ådragna under den tjenstgöring, de hafva haft i och för jernvägsbyggnaderna. Jag anhåller således att på de skäl, som blifvit omnämnda, få yrka bifall till den Kongl. propositionen.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till Utskottets i afseende på förevarande moment gjorda hemställan och sedan derpå, att Kammaren, med afslag å berörda hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla samma nådiga framställning oförändrad; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

24 punkten.

Friherre Klinckowström: När Kongl. Maj:ts proposition rörande statsverkets tillstånd och behof förevar i denna Kammare till

*Pension för
Generaldirek-
tören C. G.
Beijer.*

*Pension för
Generaldirek-
tören C. G.
Beijer.
(Forts.)*

remiss, tog jag mig friheten att äfven om denna punkt yttra mig. Jag ansåg nemligen, att den ifrågavarande pensionen vore nog högt tilltagen, och föreslog att den skulle nedsättas till 7,000 kronor. Men som denna min åsigt icke vunnit något understöd i Stats-Utskottet, men deremot två reservanter i Andra Kammaren förordat, att pensionen måtte sättas till 8,000 kronor, så får jag med denna åsigt förena mig och anhåller om proposition på denna summa med afslag å Kongl. Maj:ts proposition i ämnet. Det är naturligtvis för mig mycket pinsamt att ingå i någon diskussion om den ifrågavarande personen, så mycket mer som han här innehar ett aktadt rum såsom ledamot af denna Kammare, men jag kan ändå icke neka mig att framställa min åsigt, hänvisande för öfrigt till hvad jag vid remissen af denna fråga yttrade till protokollet. Jag får således anhålla, att pensionen måtte nedsättas till 8,000 kronor.

Herr Statsrådet Hederstierna: Oaktadt jag icke hade väntat mig något motstånd i denna Kammare mot Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt, skall jag be att med anledning af den siste talarens anförande få i Kammarens minne erinra, huru olika mot hvad af denne talare nu yrkats Riksdagen handlade, då den ifrågavarande embetsmannens företrädare skulle erhålla pension. Han åtnjöt en lön af 15,000 kronor, och Kongl. Maj:t äskade, att han såsom pension, när han afgick från sin befattning, skulle erhålla $\frac{2}{3}$ af lönen eller 10,000 kronor jemte 5,000 kronor såsom ersättning för skyldigheten att vara regeringens rådgifvare i jernvägsfrågor, hvilken skyldighet borde fortfarande åligga honom. Riksdagen befriade honom emellertid från denna skyldighet och tilldelade honom hela lönen eller 15,000 kronor i pension. Det är för Kammaren väl bekant, hvilka stora förtjenster äfven den nuvarande thefen för statens jernvägsbyggnader nedlagt i den verksamhet, som under lång tid varit honom anförtrord, och jag är viss på, att Kammarens flertal skall såsom ett erkännande deraf gifva sitt bifall till Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt, hvarom jag får anhålla.

Herr Jöns Pehrsson: I en föregående punkt, då Kammaren ändrat Utskottets förslag, nemligen om pension till fängvårdsdirektören i Örebro, så syntes det mig ur det goda hjertats synpunkt hafva stort skäl för sig, att Riksdagen någon gång går från regeln och gör undantag. För min del tror jag, att den pensionär, som här är i fråga, skall väl finna sig med en pension på 8,000 kronor, då man särskildt vet, att han icke är i den ekonomiska ställning, att han öfver hufvud behöfver pension. Men det förändrar icke saken, ty han är i sin fulla rätt att få den, och jag tror därför, att om icke Kammaren nu bifaller dessa 8,000 kronor, så blir det väl den gemensamma voteringen, som skall göra det. Jag vill icke bestrida, att icke stora skäl kunna läggas fram, att en sådan man som han kan hafva förtjent dubbla pensionen, men jag tror icke, att man kan fasta afseende vid dylikt vid alla tillfällen. För denna gång tror jag, att jag kan instämma med Friherre Klinckowström.

Friherre Klinckowström: Jag ber blott att såsom tillägg till mitt föregående yttrande få framhålla en jämförelse mellan nu ifrågasvarande pension och dem, som tilldelas Konungens rådgifvare. Man må taxera Generaldirektören Beijers verksamhet och ådagalagda tjänster för fäderneslandet huru högt som helst, det är dock en stor skillnad mellan hans verksamhetskrets och deras, som sitta vid Konungens rådsbord; och desse få i allmänhet icke högre pension än 8,000 kronor. Generalbefälhafvarne erhålla icke mer i pension än, jag tror, 6,000 kronor; och då synes mig 8,000 kronors pension i detta fall vara riktigt tilltaget, hvadan jag fortfarande yrkar, att Kammaren måtte, i motsats mot hvad Kongl. Maj:ts proposition innehåller, bestämma pensionen till detta belopp.

*Pension för
Generaldirek-
tören C. G.
Beijer.
(Forts.)*

Grefve Sparre: Den föregående talaren gjorde en jämförelse mellan, bland andra, pensioner åt Konungens rådgifvare och denna pension. Af denna jämförelse synes mig dock icke framgå, att här ifrågasvarande pension skulle vara för hög, utan måhända skola i likhet med mig de fleste af Kammarens ledamöter tycka, att statsrådspensionerna äro för små.

Då en person uppnått en ålder af 70 år och med sådan utmärkt-
het tjanat staten, som Generaldirektör Beijer, synes mig, att Riksdagen icke bör söka inbespara den lilla skillnaden i pensionsbeloppet, som förefinnes mellan de af Kongl. Maj:t föreslagna och af Utskottet nästan enhälligt tillstyrkta 9,000 kronor och de af ett par reservanter förordade 8,000 kronor; ty det erkännande, som ligger i den föreslagna pensionens meddelande, torde betydligt föringas genom nedprutning af beloppet. Vida bättre vore, om Kammaren behagade lemna sitt bifall till Utskottets förslag och sålunda instämde i det erkännande, Kongl. Maj:t afgifvit och äfven Utskottet tagit sig friheten uttala. Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Sedan öfverläggningen härmed slutats, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats dels bifall till förevarande punkt, dels ock att punkten skulle på det sätt bifallas, att den föreslagna årliga pensionen bestämdes till 8,000 kronor.

Härefter gjordes propositioner på dessa yrkanden, hvarvid punkten bifölls utan förändring.

25 punkten.

Herr Statsrådet Hederstierna: Äfven vid denna punkt har Stats-Utskottets flertal gjort en nedsättning i de belopp, Kongl. Maj:t föreslagit till pensioner åt ifrågasvarande embets- och tjänstemän. Utskottet har motiverat denna nedsättning med samma skäl, som vid en föregående punkt blifvit af Utskottet anförda; men här förekommer den skillnad, att desse tjänstemän äro anstälde vid en styrelse, som Kongl. Maj:t nu föreslagit skola indragas. Det är öfligt, då tjänster indragas, att innehafvarne deraf öfverföras på indragningsstat med bibehållande af sin lön. Någon rätt dertill hafva ifrågasvarande tjänste-

*Pension för
två tjänstemän
i Styrelsen
öfver statens
jernvägsbygg-
nader.*

Pension för män naturligtvis icke, då den styrelse, de tillhört, endast varit tempo- två tjänstemän rär; men de hafva emellertid innehaft sina tjänstebefattningar under i Styrelsen så lång tid, att billigheten kräfver, att de betraktas såsom innehafvare öfver statens af ordinarie tjänster. Kongl. Maj:t har vid sitt förslag tagit hänsyn jernvägsbyggnader. till den omständighet, att de icke hafva rätt att bibehållas vid sin lön, då Kongl. Maj:t föreslagit, att de skola komma i åtnjutande endast af ungefär $\frac{3}{4}$ af de arfvoden, de i styrelsen haft sig tilldelade. Med den reduktion, Kongl. Maj:t sålunda redan gjort, synes mig all billig hänsyn till nödig sparsamhet vara iakttagen, och hemställer jag följaktligen om bifall till hvad Kongl. Maj:t af Riksdagen äskat.

(Forts.)

Friherre Klinckowström: Den ifrågavarande punkten i Stats-Utskottets förslag har visserligen ej blifvit gendrifven af någon utaf Första Kammarens åtta reservanter, men deremot har Herr Chefen för Civildepartementet naturligt nog uppträdt för Kongl. Maj:ts proposition och då, efter hvad jag anser, hans ord med rätta väga tungt i denna Kammare, har jag trott mig pligtig att, mitt samvete likmätigt, förordna bifall till Stats-Utskottets framställning. Mig synes, att Grandinson, som varit byråchef vid styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader, kan vara väl belåten med en pension af 3,000 kronor, som i betänkanDET blifvit föreslaget, så mycket hellre som han i civilstatens pensionsinrättning får pension å 1,200 kronor, sedan han erlagt föreskrifna retroaktiva afgifter.

Hvad åter Bokhållaren Strömberg beträffar, så synes hans tjänstebefattning icke hafva varit af den beskaffenhet, att honom må beviljas pension å 2,500 kronor, utan torde Stats-Utskottets förslag jemväl i afseende å honom om en pension å 1,750 kronor vara mer än tillräckligt. Det är på grund häraf jag vågar hemställa, att Stats-Utskottets förslag uti ifrågavarande punkt måtte af Kammarerna bifallas.

Grefve Lagerberg: Då jag varit en af dem, som i Stats-Utskottet tillstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts proposition, vill jag nu tillåta mig nämna, att skälen dertill voro desamma som nyss af Herr Chefen för Civildepartementet blifvit anförda. Jag skulle därför icke behöft besvara Kammarerna, om jag ej önskat påpeka, att Utskottets motive-ring här innehåller ungefär detsamma som Utskottet yttrat vid 23 punkten af förevarande betänkande angående pension åt åtskillige tjänstemän vid statens jernvägsbyggnader. Då nu Kammarerna bifallit Kongl. Maj:ts proposition i fråga om sistnämnda punkt och sålunda der underkänt Stats-Utskottets skäl, synes mig naturligt att Kammarerna äfven skall bifalla hvad Kongl. Maj:t äskat i nu förevarande punkt, hvarpå jag äfven anhåller om proposition.

Efter härmed slutad öfverläggning framstälde Herr Grefven och Talmannen enligt de derunder gjorda yrkandena propositioner, först på bifall till förevarande punkt och sedan derpå, att Kammarerna, med afslag å punkten, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla samma nädiga framställning oförändrad; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

26 punkten.

Bifölls.

27 punkten.

Lades till handlingarne.

28 punkten.

Herr Carlson: Af ohelsa har jag varit förhindrad att i Stats-Utskottet öfvervara behandlingen af nionde hufvudtiteln och har därför icke heller vid denna punkt kunnat anmäla min reservation. Om jag varit med i behandlingen deraf, skulle jag icke hafva kunnat instämma i det afstyrkande beslut, hvori Utskottet stannat. Jag känner få befattningar, som äro af beskaffenhet att starkare taga sin innehafvares alla krafter i anspråk eller egnade att hastigare förnöta dem, än öfverläkaretjensten vid ett stort hospital för sinnessjuke. Man må tänka sig denne tjensteman omgifven dygnets alla timmar, kan man nästan säga, eller åtminstone från morgon till qväll af flere hundrade, hvilka icke såsom andra sjuklingar äro fängslade vid sjuksängen, utan befinna sig i en ständig rörelse, dertill drifna af en oro, som orsakas af ett oerhördt lidande, tänka sig honom vistas i denna underbart förvirrade värld oupphörligt. I 30 år har den skicklige läkare, om hvilken här är fråga, bestridt denna tienstgöring och i sjelfva verket kan äfven under en kortare tid den starkaste man blifva förnött. Än mera hafva fordringarne på en läkare i denna verksamhet stegrats sedan de ifrågavarande anstalterna hos oss icke mera äro, såsom förut, endast vårdanstalter utan verkliga kuranstalter, i följd hvaraf till alla dessa omsorger och all denna oro med ständigt inträffande fall, som fordra den ömmaste behandling, kommer behovet af ett forgående studium af vetenskapens framsteg i dessa grenar, framsteg som just i våra dagar äro synnerligen märklige.

*Pension för
Öfverläkaren
W. F. Öhr-
ström.*

Det förekommer mig som om man måste medgifva, att en hospitalsläkarebefattning är af den egenskap, att dess innehafvare icke senare än en provinsialläkare bör ega att afträda från tjensten med rätt till pension. En allmän bestämmelse i detta hänseende är icke gifven och kan icke gifvas af formella skäl, emedan, då hela hospitalsinrättningens egendom indrogs till statsverket, inkomsterna af densamma ersattes af ett stort förslagsanslag, från hvilket aflöningen till dessa läkare utgår. I följd häraf kan icke pensionsbeloppet i allmänhet stadgas, men ett prejudikat kan i detta fall bestämma de grundsatser, som äro att tillämpa, och ett sådant prejudikat är här för handen.

Den ifrågavarande förtjente läkaren är 61 år gammal; han har i 30 år verkat i sitt kall. Han har sjelf begärt att få afsked, hvilket ju måste betyda, att han anser de ansträngande göromålen vid hospitalet fordra yngre krafter, och han har begärt, att hans årliga inkomst från 9,000 kronor skulle bestämmas till 5,000 kronor eller, såsom Kongl. Maj:t föreslagit, 4,500 kronor. Under sådana förhållanden kan jag icke inse annat, än att såväl för den person, hvarom fråga är, som

Pension för Öfverläkaren W. F. Öhrström. (Forts.) för den inrättning, han tillhör, det är af vigt att Kongl. Maj:ts proposition vinner afseende; och hemställer jag alltså, att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, måtte bifalla Kongl. Maj:ts proposition i afseende å pension till Öfverläkaren Öhrström.

Herr Statsrådet Hammarskjöld: Efter det anförande, Kam-maren nyss ahört, kan jag inskränka mig att säga endast några få ord. Det är utan tvifvel så, att den ifrågavarande läkaren icke lider af någon sådan kroppslig sjukdom, som gör honom oförmögen att sköta sin tjänst; men, såsom redan blifvit anfördt, han har under mer än 30 år tjenstgjort såsom hospitalsläkare, under de sista 20 åren såsom öfverläkare på ett så stort hospital som Konradsberg. Ingen kan undra på om en tjenstgöring sådan som denna, utöfvad med synnerligt nit, tårt på äfven den starkaste menniskas krafter, och under sådana förhållanden synes det mig vara billigt, att Professor Öhrström nu vid öfver 60 års ålder sättes i tillfälle att afgå från en tjänst, så tröttande och ansträngande som den, han med mycken heder beklädt. Då der-till kommer, att han sjelf — och jag har all anledning antaga med rätta — ansett det vara af vigt för den anstalt, han så länge med kär-lek vårdat, att hans plats lemmas i yngre och kraftigare händer, bör man väl härutinnan gå honom till mötes och sålunda se äfven anstalten till godo genom bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Friherre von Kræmer: Då jag deltagit i det beslut, hvartill Stats-Utskottets majoritet kommit, må det tillåtas mig att yttra några ord till försvar derför. Jag vill då påpeka, att Öfverläkaren Öhrström är 61 år gammal och att den vanliga pensionsåldern är 65 år. Då man dermed sammanställer hans egen önskan, att *snart* åt yngre och bättre krafter få lemna den plats, han innehar, och att han sålunda icke *strax* utan endast *snart* vill lemna sin tjänst, synes det mig vara lämpligast att med hans pensionerande dröja de få år, som återstå till dess han uppnår vanlig pensionsålder.

Dessutom vill jag påpeka det särskilda förhållande, att de nya anvisningarne å nionde hufvudtiteln i år enligt Utskottets förslag uppgå till öfver 50,000 kronor, medan de i fjor belöpte sig till endast 14,000 och några hundra kronor. Jag hemställer då, om icke Stats-Utskottet, ehuru inom Utskottet i allmänhet råder principen att icke afstyrka hvad af Kongl. Maj:t å nionde hufvudtiteln blifvit föreslaget, dock bort med hänsyn till denna väsentliga skilnad i beloppen af nya anvisningar åtminstone i några punkter iakttaga föreskriften i 39 § Riksdagsordningen om nödiga indragningar och besparingar, desto hellre som Utskottet, enligt hvad man finner af 33 punkten i betänkandet, på Kongl. Maj:ts tillstyrkande beslutat att icke föreslå någon förhöjning af förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten. Det förefaller mig som om det vore en lätt antaglig möjlighet, att probabilitetskalkylerna angående anslaget tillräcklighet skulle befinnas ohållbara, då i år föreslås så många pensioner mot förra året. Här synes mig nu vara ett tillfälle att göra en besparing för i år, och om något annat än ett uppskof är ju icke fråga. Jag anhåller derför om bifall till Stats-Utskottets förslag.

Friherre af Ugglas: I strid med den siste talaren vågar jag för min del på det varmaste anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Jag gör det icke allenast såsom en skyldig gärd af aktning åt en man, som offrat sina bästa krafter åt en mycket svar och ansträngande tjänst; jag gör det — och det säger jag öppet — äfven för den inrättnings sanna fördel, hvarest han är läkare. Jag anser icke, att jag med detta uttalande på något vis yttrat något, som för Professor Öhrström kan vara nedsättande; ty hvar och en, som har den ringaste kännedom om den befattning, han innehåft, måste med mig erkänna, att den, som i 30 år uteslutande sysselsatt sig med en sådan sjukvård, väl kan vid 61 års ålder känna sina krafter svika; och en sådan inrättning som denna måste framför andra ega att påräkna en man i sin kraftigaste ålder. Jag tror sålunda, att alla skäl tala för bifall till Kongl. Maj:ts proposition; särskildt ber jag att få betona några.

Professor Öhrström åtnjuter för närvarande en lön af sammanlagdt 9000 kronor jemte fri bostad och vedbrand, som jag icke kan uppskatta till mindre än 1000 kronor. Han har sjelf begärt att få lemna sin befattning mot en pension, som han föreslagit till 5000 kronor men Kongl. Maj:t nedsatt till 4,500 kronor, med hvilket belopp Professor Öhrström äfven förklarar sig tillfredsstild. Bättre än något annat visar väl detta, att han sjelf i närvarande ögonblick känner behovet att lemna sin befattning starkt och manande; och den, som under ett helt lif med så mycket nit och kärlek som han egnat sig åt sin tjänst, bör väl äfven bäst kunna bedöma, när tiden för honom är inne att afstå från vidare verksamhet.

Jag ber vidare få betona, att pensionsåldern för provinsialläkare är bestämd till 60 år. Professor Öhrström är 61 år, och jag vågar tryggt påstå, att hans befattning varit fullt upp lika, om icke mera själsansträngande än någon provinsialläkarebefattning; ty det är svårt att ständigt och jemt umgås med och vistas bland dem, som befolka en sådan inrättning.

Man har sagt, att Professor Öhrström yttrat, att han snart skulle vilja afgå, och på detta uttryck har man velat bygga en förmodan att man saklöst kunde vänta några år med hans pensionerande eller intill dess han uppnått den vanliga pensionsåldern. I det fallet tror jag mig kunna upplysa, att, om Riksdagen blott bifaller Kongl. Maj:ts förslag i denna del, det icke kommer att dröja länge, innan Professor Öhrström inlägger om afsked. Man har vidare sagt, att det vore nödvändigt nedpruta något på den mionde hufvudtiteln, emedan den stigit så mycket. Om Riksdagen ämnar pruta på den, ber jag att det åtminstone icke måtte ske på bekostnad af de många olyckliga, som vårdas på denna hospitalsanstalt. För min del anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Friherre Klinekowström: Jag får fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att Stats-Utskottet vid ifrågavarande afstyrkande icke haft någon invändning mot pensionens belopp, men Utskottet har — efter hvad mig synes med stort skäl — icke för det närvarande kunnat tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag. Då Professor Öhrström ännu kan skänka vård åt desse, kanske de svårast lottade af

*Pension för
Öfverläkaren
W. F. Öhr-
ström.
(Forts.)*

Pension för Öfverläkaren W. F. Öhrström.
(Forts.)

alla sjuklingar, synes mig, att man icke bör slita honom från denna hans verksamhet. Skulle han deremot icke känna sig ega kraft att sköta sin tjänst som öfverläkare, har han, efter hvad Stats-Utskottet i sin utredning upplyser, ännu en befattning som extra ordinare professor vid Karolinska institutet, hvilken skänker honom 4,500 kronor i inkomster. Jag finner icke något af de skäl, som hittills blifvit anförda, tala för att nu, denna statsreglering, bifalla Kongl. Maj:ts förslag; men när det en gång blir allvarsamt fråga om Professor Öhrströms afskedande, skall jag vara den förste att bifalla en pension till det af Kongl. Maj:t nu föreslagna belopp 4,500 kronor. För närvarande kan jag emellertid icke annat än hos Kammaren anhålla om bifall till Stats-Utskottets i denna punkt gjorda hemställan.

Friherre von Essen, Fredrik: Denna fråga var ganska länge föremål för öfverläggning inom Stats-Utskottet, och det resultat, till hvilket Utskottet kom, härledde sig deraf, att Kongl. Maj:ts proposition icke styrkte att den person, som här är i fråga, vore så öfveranstängd eller hans krafter så medtagna, att pensionen borde för närvarande beviljas. Fastmera förekom ett yttrande af Statskontoret, hvilket gaf anledning till ett motsatt antagande. Det heter nemligen, att innehafvaren af en dylik tjänst, äfven om han icke kunde åberopa kroppslig sjukdom eller aftagande själskrafter, syntes böra, icke allenast för sin egen skull, utan fast mer för tjänstens och i likhet med hvad för provinsialläkare för närvarande finnes stadgadt, berättigas att afgå från tjänsten med pension redan vid uppnådda 60 lefnadsår och efter 30 år såsom hospitalsläkare. Detta yttrande kan tolkas så, som om någon öfveranstängning icke förefunnes hos den nu ifrågavarande läkaren, och det yttrades inom Stats-Utskottet, att om ett intyg af den art som t. ex. det, hvilket i dag lemnats af Chefen för Ecklesiastikdepartementet och den föregående ärade talaren, så skulle möjligen resultatet inom Utskottet blifvit ett annat än det, som nu föreligger. För min del var jag mycket benägen för bifall till den af Kongl. Maj:ts äskade pensionen, men i saknad af en sådan uppgift, som man önskade, kunde icke heller jag tillstyrka densamma. Jag får emellertid förklara, att efter det yttrande, som Chefen för Ecklesiastikdepartementet nu haft, är jag villig att ansluta mig till Kongl. Maj:ts proposition, då derigenom upplysts, att Professor Öhrströms krafter numera äro svaga. Detta är en uppgift, som icke var tillgänglig för Stats-Utskottet, ty om så varit förhållandet, hade, som sagdt är, utgången säkerligen blifvit en annan. Jag anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Stråle, Holdo: Äfven i denna fråga har jag tillhört minoriteten inom Stats-Utskottet och jag begagnar därför tillfället att nämna, att jag deruti sluter mig till Kongl. Maj:ts proposition. Jag ber att med anledning af en föregående talares yttrande få erinra, att Kongl. Maj:t endast begär, att Professor Öhrström skall erhålla pension, när afsked varder honom beviljad; men ingen kan väl ifrågasätta, att han skall taga afsked förr, än Riksdagen beviljat honom pension. Han kan naturligtvis icke utsätta sig för det äfventyret att icke få pension,

utan måste hafva klart för sig, att pension beviljats, innan han tager afsked. För öfrigt erinrar jag derom, att Utskottet i sin motivering erkänt, att det är ett själsansträngande arbete, som Professor Öhrström utöfvar, och det har upplysts, att han är öfveransträngd och uttröttad, men icke desto mindre vill en talare på elfsborgsbänken, att han skall fortsätta med sin befattning. En annan talare yttrade, att om fråga vore om att Professor Öhrström strax måste afgå, så borde pensionen beviljas, men då han förklarar, att han manades att »snart» åt yngre krafter lemna sin befattning, så kunde han ju behålla densamma, till dess han blefve 65 år. Men äfven om han vore 65 år gammal, så hade han ändock icke någon pensionsrätt, om icke Riksdagen beviljat honom sådan och Kongl. Maj:t gifvit honom afsked.

*Pension för
Öfverläkaren
W. F. Öhr-
ström.
(Forts.)*

En talare sade, att för närvarande vore det ej skäl att bevilja pensionen, men då det allvarsamt komme i fråga att taga afsked, kunde tiden dertill vara inne. Men icke läser väl den nu gjorda framställningen vara annat än allvar; jag tror icke, att Kongl. Maj:t lägger fram en proposition annat än på fullt allvar, och vi torde icke behöfva något vidare vitsord i det afseendet. De, som nu äro emot pensionen, vilja bifalla den om någon tid; men då det är upplyst, att Professor Öhrström nu icke kan sköta sin befattning, synes mig ett sådant tillvägagående vara motsatt det rigtiga.

För min del synes det så klart och oförtydbart, att Professor Öhrström bör få afsked och att hans verksamhet varit sådan, att den berättigar honom till pension, att jag med nöje tillstyrker bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Grefve Lagerberg: Jag får säga, att denna fråga förefaller mig särdeles enkel, och just det skäl, som åtskilliga talare anført emot bifall till Kongl. Maj:ts proposition, har för mig varit bestämmande i motsatt riktning, det skäl nemligen, som Statskontoret framställer och som finnes i Utskottets betänkande citeradt. Det är väl uppenbart, att om det vore fråga om att bestämma den tid, då en hospitalsläkare skall blifva pensionsmessig, så skulle Riksdagen bestämma den just till 60 års ålder i likhet med hvad som gjorts beträffande provinsialläkarne. Nu är denne hospitalsläkare 61 år och det finnes ingen pensionsrätt för honom och han anser sig sjelf utsliten; kan det väl då finnas någon tvekan, huruvida Kongl. Maj:ts proposition må bifallas eller ej? Jag yrkar bifall till densamma.

Herr Storckenfeldt: Hänförande mig till, bland andra, de anföranden, som vi nyss hört af Herr Carlson och Friherre af Ugglas, uttalar jag mig obetingadt för bifall till Kongl. Maj:ts proposition och tillägger den önskan, att tillämpningen måtte kunna inträda så hastigt som möjligt.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till förevarande punkt och derefter på afslag derå och bifall till Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

29—34 punkterna.

Biföllos.

Föredrogs å nyo och biföllos Stats-Utskottets den 18 och 21 i denna månad bordlagda utlåtanden:

N:o 31, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af lån för fullbordande af tornbyggnaden å Linköpings domkyrka; och

N:o 32, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen, om beviljande af ökad statsbidrag till statens jernvägstrafiks pensionsinrättning.

Gratifikationer till åtskillige tjänstemän vid statens jernvägsbyggnader.

Föredrogs å nyo Stats-Utskottets den 18 och 21 innevarande Mars bordlagda Utlåtande N:o 33, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om gratifikationer till ingenjörer och öfrige vid statens jernvägsbyggnader anstälde tjänstemän, som till följd af inskränkning i dessa byggnader blifvit eller blifva uppsagde från sina befattningar.

Grefve Sparre: Kongl. Maj:t har i den nådiga proposition, öfver hvilken Stats-Utskottet uti föreliggande betänkande afgifvit utlåtande, föreslagit Riksdagen medgifva, att ett belopp af högst 40,000 kronor må af besparingarne å anslagen till jernvägsanläggningarne genom Norrland användas till gratifikationer enligt de grunder, Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader föreslagit, at de ingenjörer och tjänstemän vid jernvägsbyggnaderna, hvilka i följd af fullbordandet af norra stambanan till Ånge och tvärbanan blifvit eller blifva från sina befattningar uppsagde. I afseende på sjelfva den föreslagna åtgärden har inom Utskottet ingen meningsskiljaktighet gjort sig gällande. Utskottet säger, att omförmälda medgifvande visserligen innefattade ett från statens sida mindre vanligt tillvägagående; men det förhållande, som ligger till grund för förslaget, syntes dock vara af beskaffenhet att väl påkalla en undantagsåtgärd i det syfte, Kongl. Maj:ts proposition angäfve. Men beträffande beloppet, som skulle ställas till Kongl. Maj:ts disposition, har Utskottet icke kunnat förena sig, enär majoriteten önskat, att det af Kongl. Maj:t föreslagna beloppet skulle nedsättas till 20,000 kronor, en del yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition och slutligen en del, till hvilken jag hörde, yrkat, att beloppet skulle bestämmas till 30,000 kronor.

Granskar man den tablå, som förekommer på sid. 3 i Utskottets betänkande, torde deraf framgå, att den nedsättning, som Utskottets flertal föreslagit, är alldeles för stor och att gratifikationernas belopp derigenom blefve för små samt att ändamålet med framställningen sålunda skulle förfelas. Deremot synes mig en granskning af denna tablå visa, att *någon* nedsättning i beloppen kan med mycket skäl företagas. Bland de ifrågavarande personerna finnas nemligen icke mindre än 17, som haft anställning vid jernvägsbyggnaderna endast

fem år, 6 som tjenstgjort sex år och 10 som tjenstgjort sju år. Jag föreställer mig därför, att, med hänsyn till det stora antalet af dem som endast en kortare tid varit anstälde vid jernvägsbyggnaderna, man ganska väl kan göra en nedsättning, utan att derigenom ändamålet med anslaget förfelas. Jag har ett ytterligare skäl, hvarför jag anser mig böra påyrka beloppets bestämmande till 30,000 kronor, ty jag tror, att derigenom tillgodoser jag bäst de personers intressen, hvilka afses i den Kongl. propositionen. Jag tager mig friheten anhålla om bifall till Utskottets förslag på det sätt, att orden »högst tjugu tusen» utbytas mot »högst trettio tusen».

*Gratifikation-
ner till åtskil-
lige tjenstemän
vid statens
jernvägsbygg-
nader.*

(Forts.)

Herr Statsrådet Hederstierna: Hade Utskottet tillstyrkt bifall till de grunder, enligt hvilka Kongl. Maj:t föreslagit de ifrågavarande gratifikationernas utdelande, då hade den summa, som Riksdagen bestämt, varit af mindre betydighet, ty den skulle i alla händelser hafva utgått enligt dessa grunder. Det var med hänsyn härtill och förvisad derom, att summan icke skulle öfverstiga 40,000 kronor, som Kongl. Maj:t uti sin proposition föreslog detta belopp. Då Utskottet emellertid icke tillstyrkt Riksdagen att godkänna grunderna, utan endast att ställa ett belopp till Kongl. Maj:ts disposition, så blir detta belopp af större betydelse, och tveksamhet kan uppstå om hvilken summa må vara den lämpligaste. Jag tror dock att, om det belopp, som Grefve Sparre föreslagit, bifalles, skola i hufvudsakliga delar de grunder kunna tillämpas, som Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga, och jag ber därför äfven för min del att få instämma med Grefve Sparre.

Friherre Klinckowström: Då jag nödgas hålla på det slut, hvartill Utskottet i detta sitt betänkande kommit, ber jag att därför få angifva några skäl. Helst hade jag sett, att hela det här ifrågasatta anslaget hade afslagits, emedan jag anser så beskaffade gratifikation-er till personer, som äro i sin fulla verksamhetskraft, vara att betrakta såsom fattiggåfvor och icke såsom gratifikation-er. Utaf de här ifrågavarande personerna har blott en enda tjenstgjort 18 år, tre i 10 ar och de öfrige 9, 8, 7, några till och med icke mer än 5 år. De hafva, enligt de uppgifter, som finnas i Stats-Utskottets betänkande, åtnjutit en ganska anständig aflöning, och vid sådant förhållande finner jag det opåkalladt, att några gratifikation-er lemnas dem, i synnerhet som, om icke samma verksamhet som den de haft vid statens jernvägar, åtminstone en likartad står dem såsom civilingenjörer till buds öfver allt i riket. Då emellertid en sådan åsigt naturligtvis icke vinner genklang inom denna Kammare, måste jag ansluta mig till Stats-Utskottets majoritet, som icke vill till ifrågavarande ändamål anslå högre belopp än 20,000 kronor. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Törneblad: Den siste ärade talaren har visserligen sökt göra gällande den åsigt, att det här ifrågasatta anslaget icke skulle vara af behofvet påkalladt, när en del af dessa tjenstemän icke skulle hafva tjenstgjort tillräckligt lång tid för att böra komma i åtnjutande af de föreslagna gratifikation-erna; men jag hemställer, om icke hvar och en, som har ett större arbetsföretag under utförande och blifver

Gratifikationer till åtskillige tjenstemän vid statens jernvägsbyggnader.
(Forts.)

tvungen att, efter åtskilliga års förtjenstfullt arbete, uppsäga sina biträden, anser sig böra tillse, att deras uppehälle blifver betryggadt, intill dess de kunna få anställning på annat håll. Att icke alla de nu ifrågavarande tjenstemännen kunna genast få annan anställning, torde få anses alldeles gifvet. På dessa skäl och då jag anser den summa, som Grefve Sparre föreslagit, vara den enda, som har utsigt att gå igenom, anhåller jag om bifall till Grefve Sparres reservation.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats dels bifall till utlåtandet, dels ock, af Grefve Sparre, att utlåtandet skulle på det sätt bifallas, att det ifrågavarande anslagsbeloppet bestämdes till högst 30,000 kronor.

Härefter gjordes propositioner enligt dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till Grefve Sparres yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

Ledighet från Riksdagsgöromålen beviljades:

Friherre <i>Barnekow</i>	under 14 dagar från den 24 i denna månad,						
Herr <i>von Platen</i>	» 14 » » » 24 » » »						
» <i>Falk</i>	» 18 » » » 25 » » »						
» <i>Rappe</i>	» 21 » » » 25 » » »						och
Friherre <i>Hierta</i>	» 21 » » » 26 » » »						

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg af följande lydelse:

Att Herr Brukspatron *Bengt Rääf* är tills vidare af sjukdom hindrad infinna sig vid riksdagsgöromålen, intygar

Stockholm den 21 Mars 1882.

Hans Strandberg,
Distriktsläkare.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes klockan 2 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.